

DOMOVINA

Upravištvo »Domovine« v Ljubljani — Knafljeva ulica 5
Uredništvo »Domovine« — Knafljeva ulica št. 5/II.
telefon 3122 do 3126

Izhaja vsak četrtek

Naročnina za tuzemstvo: četrtletno 9 din., polletno 18 din.,
celoletno 36 din.; za inozemstvo razen Amerike: četrtletno
12 din., polletno 24 din., letoletno 48 din. Amerika letno 1 dolar.
Račun poštne hranilnice, podružnice v Ljubljani št. 10.711.

Gasilski kongres v Ljubljani je trajal tri dni

**Obiskali so ga tudi člani vlade in zastopniki štirih tujih držav
Kongres je dal nove pobude za človekoljubno delo varovalcev
naših domov**

Ljubljana je bila tri dni, to je od nedelje do Velikega Šmarna v znamenju velikega gasilskega zbora. Okoli 83.000 gasilcev imamo v vsej državi in gasilski odposlanci iz vseh krajev države so zastopali to veliko vojsko, ki prostovoljno opravlja svoje človekoljubno delo.

Že prvi dan drugega jugoslovenskega gasilskega kongresa (zbora) je privabil v Ljubljano velike množice. Dopoldne je bila v cerkvi sv. Florijana maša zadušnica in nato poklonitev spominu rajnih gasilcev na pokopališču. Najprej so se ustavili pred velikim križem sredi pokopališča, kjer so pevci gasilci zapeli žalostinko, nato pa je imel drugi podstarešina Gasilske zveze kraljevine Jugoslavije g. Stevo Marković kratek spominski govor, v katerem se je spominjal vseh onih borcev za gasilstvo, ki so se že poslovili od življenja. Z enominutnim molkom so počastili vsi navzočni njihov spomin, nato pa so zastopniki mestne občine položili pred križ venec. Krasne vence so prinesli našim pokojnim gasilcem tudi tuji zastopniki. Odtod je krenil sprevod še h grobovom dveh največjih slovenskih gasilcev, h grobu ustanovitelja bivše Jugoslovenske zveze Frana Barleta in starešine te zveze Josipa Turka. Na oba groba so bili položeni krasni veneci. Ljubljanska prostovoljska četa pa je postavila častno stražo gasilcev z baklami. Vrlin in plodnega dela obeh pokopanih se je v tolih besedah spomnil podstarešina zajednice g. Golobranec iz Celja. Ljubljanska prostovoljska četa je položila vence tudi na grob dveh žrtev gasilstva, Levca in Zargija, ki sta postala žrtvi ob priliki eksplozije nafte na ljubljanski postaji.

V realni gimnaziji v Vegovi ulici je bila dopoldne odprta tudi gasilska razstava. To je bila tretja gasilska razstava v Jugoslaviji in je predstavljala vse dosedanje napore in delo naših gasilcev, ki je tem večje in težavnejše, ker imajo gasilci le malo denarja na razpolago. Razstavo je odprl minister za telesno vzgojo g. Čejović ob prisotnosti konjeniškega podpolkovnika g. Garbatovskega kot zastopnika pokrovitelja gasilcev Nj. Vis. kraljeviča Tomislava in drugih zastopnikov javnega življenja, med njimi gasilskih zvez iz Pariza, Anglije, Nemčije, Italije in Madžarske.

Na stadionu so se dopoldne vršile tekme posameznikov. Vodil jih je g. Jože Rupnik, starešina gasilske župe za Ljubljano-okolico. Tekme so sestajale iz 400 m dolge poti, ki jo je moral vsak gasilec preteči v polni gasilski delovni opremi. Na poti je bilo polno ovir, združenih s plezanjem in skakanjem. Del poti pa so morali opraviti v maskah delno v teku, delno pa plazeč se skozi različne zapreke. Tekme, ki so bile izredno dobro obiskane, so bile proti poldnevni končane. Popoldne so se pričele tekme gasilskih rojev. Roj je najmanjša gasilska enota, ki šteje komaj 10 mož. Tudi tekme rojev so prikrojene iz vaj, ki so gasilcem nujno potrebne za uspešen nastop pri požarih. Tekme so trajale do večera.

Za posameznike je daroval g. ban kot prvo darilo zapestno uro, minister g. Čejović kot drugo darilo dragocen pokal in gasilska zajednica dravske banovine srebrno dozo kot tretje darilo. Za roje sta prvi dve darili pokal Gasilske zveze kraljevine Jugoslavije in pokal g. Snoja, tretje pa srebrn venec tvrdke Štirn iz Dravlj.

Posameznikov je tekmovalo 57. Dosegljivih je bilo 171 točk. Uspehi so nastopni: 1. Okoren Viljem (Trbovlje-trg) 160.80, 2. Krmelj Franc (Škofja Loka) 145.20, 3. Pučko vinko (Vir) 142.26, 4. Guzelj Janez (Škofja Loka) 135.32, 5. Fekonja Maks (Radomerje) 134.68, 6. Škoflek Mirko (Trbovlje-trg) 128.34, 7. Fišer Drago (Maribor-mesto) 127.75, 8. Rode Vinko (Vir) 126.73, 9. Oplotnik Ernest (Trbovlje-trg) 122.73, 10. Poklukar Jože (Gorje) 118.88, 11. Černe Janez (Moste) 116.50, 12. Bozovičar Rado (Škofja Loka) 113.76. Pri tekmah rojev, kjer je bilo dosegljivih 1000 točk, pa so uspehi takile: 1. Ormož 872, 2. Maribor-mesto 827.5, 3. Stara Vrhnika 805.5, 4. Pobrežje 792, 5. Gaberje 765, 6. Vir 755.5, 7. Stražišče 721, 8. Gorje 709.5, 9. Ptuj 696, 10. Trbovlje-trg 694.5, 11. Gornja Radgona 694, 12. Smolenja vas 672, 13. Celje 664, 14. Trbovlje-rudnik 632, 15. Laško 625, 16. Šmartno 607.5, 17. Ribnica 595.5, 18. Radovljica 484.

Zvečer je bila v beli dvorani Uniona slavnostna seja gasilske zajednice, ki slavi letos 20letnico združitve vsega slovenskega gasilstva v enotno združenje. Seji so prisostvovali razni zastopniki našega javnega življenja. Sejo je otvoril predsednik dr. Kodre in izrekel pozdrave. Priznanje slovenskim gasilcem je izrekel nato še zastopnik Gasilske zveze dr. Pavičič.

Na seji so bila razdeljena odlikovanja za služni gasilskim delavcem. Odlikovanja je razdelil starešina. Prejeli so: zvezin križec I. stopnje dr. Kodre, starešina gasilske zajednice dravske banovine, križec za zasluge II. stopnje: Mežek Franc, tajnik gasilske zajednice; Japelj Pavle, predsednik kongresnega odbora; Rupnik Jože, starešina gasilske župe za ljubljansko okolico; inž. Dolenc Franc, inspektor in tajnik kongresnega odbora; Ivanc Boris, predsednik propagandnega odseka; dr. Šmajd Albin, podstarosta gasilske župe radovljiške; Kessler Alfonz, podstarešina gasilske župe za Maribor-mesto; Dolinar Josip, starešina župe litijske; Lah Miha, blagajnik gasilske zajednice dravske banovine; Mikuš Zdravko, častni blagajnik gasilske zajednice dravske banovine; zvezni križec III. stopnje so dobili: Šlehta Srečko, Hlastan Slavko, Presetnik Ivan, Erjavec Leopold, Hvale Jože, Kermavner Ivo, Snoj Ivan, Dolinar Franc, Langus Jože, Kos Anton, Čuč Vilko, Vidic Ciril in Rasperger Anton. Gasilska zajednica dravske banovine je podelila dva zlata križca, in sicer Kesslerju Alfonzu in Borisu Ivanu in tri srebrne križce, ki so jih prejeli Ple-

stenjak Karel, Župančič Alojz in Šlehta Srečko.

V ponedeljek so imeli gasilci v veliki dvorani Uniona glavno zborovanje, ki so se ga udeležili tudi zastopniki gasilstva iz tujine, med katerimi pa žal ni bilo slovanskih zastopnikov. Goste in zborovalce je pozdravil starešina Gasilske zveze kraljevine Jugoslavije minister g. Snoj in se v uvodnih besedah poklonil Nj. Vel. kralju Petru II., pokrovitelju gasilcev Nj. Vis. kraljeviču Tomislavu in Nj. Vis. knezu namestniku Pavlu, ki so jim bile poslani tudi vdanostne brzojavke. Ko je starešina pozdravljaj tuje odposlance, je godba po vrsti igrala himne vseh zastopanih držav (Anglije, Nemčije, Italije in Madžarske). Val prisrčnih vzklikov je zajel dvorano, ko je starešina sporočil pozdrave češke gasilske zveze, ki se je opravičila, da ni mogla poslati na jugoslovenski gasilski shod odposlanstva.

Sledile so čestitke. Prvi je govoril minister za telesno vzgojo g. Čejović, nato pa ljubljanski župan g. dr. Adlešič. Zastopnik angleškega gasilstva pastor Luscombe je v pozdravnem nagovoru dejal med drugim, da se v teh napetih časih gasilci ne brigajo za politiko, ne za raso, ne za versko prepričanje nikogar, ki je potreben pomoči, temveč se skupno bore proti skupnemu sovražniku ognju. Sledili so še pozdravni nagovori nemškega gasilskega zastopnika Karla Wolfa, italijanskega inž. Bacchelettija in madžarskega dr. Roncsika.

Starešina gasilske zajednice dravske banovine g. dr. Kodre je nato v obširnem poročilu oertal narodno delo gasilcev in govoril o potrebi gasilske šole. Poročilo o sodobnem gasilstvu je podal gasilski inspektor inž. Dolenc. Med drugim je naglašal nujno potrebo gasilske šole v Ljubljani, v kateri bi se prirejali stalni tečaji za gasilske poveljnike, strojnike in druge. O pomoči gasilstva pri zračnih napadih v času vojne je poročal profesor g. Medic. Naglasil je, da se morajo pritegniti v gasilsko službo široke množice ljudstva, ki jih je treba poučevati v gasenju. O delu samarijanov je govoril mestni zdravniški svetnik g. dr. Miss. Samarijani gasilci se uče podajati pravilno prvo pomoč, uče se, kako je treba živeti, da ostanejo krepki, odporni in zdravi.

Vsem predavateljem se je zahvalil drugi podstarešina zveze g. Stevo Marković. Po svečanem kosilu, ki ga je priredil v Unionu mestni župan članom zvezne uprave in tujim gostom, je bila v Unionu seja Gasilske zveze kraljevine Jugoslavije. Zvečer pa je bil na stadionu velik ognjemet, ki je bil izredno pester. Udeležili so se ga tisoči gasilcev in občinstva. V začetku je bilo velike pozornosti deležno ognjeno kolo v narodnih barvah, ki sta mu ob strani žarela dva vodometna kakor dva žareča vodopada.

V torek na praznik je bil dopoldne svečan sprevod gasilcev. Na čelu sprevoda so vozili med častno stražo kip sv. Florjana, gasilskega patrona. Pred kipom je korakala godba, za njo pa po en zastopnik slovenskih, hrvaških in srbskih gasilcev z zveznim praporom. Gasilci so bili razvrščeni po banovinskih zajednicah. Vmes je bilo povsod nekaj samarijank. Posamezne zajednice so imele godbe. Ljubljanski gasilci so pokazali pravi pregled našega gasilstva. Videli smo najstarejšo ročno brizgalno, sto let staro brizgalno iz Nemških Rovt, in več starih mo-

torj; na eni izmed njih so se vozili najstarejši ljubljanski gasilci, ki so osiveli v gasilski službi.

Sprevod so gledali s častne tribune na Mlkošičevi cesti predsednik vlade g. Dragiša Cvetković, minister za gradbe g. dr. Krek, minister za telesno vzgojo g. Čejović, kraljev zastopnik brigadni general Dušan Dođić, zastopnik gasilskega pokrovitelja Nj. Vis. kraljeviča Tomislava podpolkovnik g. Gorbatovski in tuji zastopniki.

Gasilski sprevoz se je ustavil na Kongreznem trgu, kamor so prišli tudi odličniki. Po maši, ki jo je bral ljubljanski škof dr. Rožman, je bilo kratko zborovanje, na katerem je starešina gasilske zajednice dravske banovine nazdravil Nj. Vel. kralju Petru II., pokrovitelju Nj. Vis. kraljeviču Tomislavu in Nj. Vis. knezu namestniku Pavlu. Govorila sta tudi ministra gg. Snoj in Čejović.

Pri kosilu v Unionu, ki ga je priredila dravska zajednica, so bili lepi nagovori. Naj omenimo samo nagovor angleškega zastopnika pastora Luscomba, ki je rekel našim gasilcem med drugim: »Najlepšo zemljo imate za domovino, zato bodite ponosni, da ste Jugoslovenci!«

Popoldne so bili nastopi na stadionu, ki jim je prisotvovalo okoli 40.000 gledalcev. Vsi so z zanimanjem gledali posrečene nastope varuhov naših domov. Zlasti lepa je bila točka, ko je gasilska župa za mesto Ljubljano z bolničarkami Rdečega križa pod vodstvom starešine g. Pristovška izvajala borbo gasilcev proti elementarnim neizgledam. Zadnji so nastopili ljubljanski poklicni gasilci pod vodstvom g. Furlana, ki so zelo strumno izvedli krasne orodne vaje.

Gasilski shod je bil s tem zaključen in so proti večeru že številni gasilci zapustili Ljubljano.

Še zmerom tihotapijo lahkovorne ljudi čez mejo

Glede na dejstvo, da so bili nedavno v Mariboru razkrinkali družbo tihotapcev ljudi čez mejo, smo že v zadnji številki »Domovine« pisali o delovnih pogojih za tujce v Nemčiji in pokazali, kako prav nič ugodni niso ti delovni pogoji za tiste, ki pridejo čez mejo na nezakonit način. Domov takšni ne morejo pošiljati svojih prihrankov, sicer jim pa tako nič ne ostaja, ker so pretihotapljeni ljudje, če sploh dobijo delo, zelo slabo plačani. Večina pretihotapljenecv se razočarana spet vrne nazaj, kjer je za svojo lahkomiselnost deležna še kazni.

Če prav so začela oblastva preganjati te tihotapce, se v Mariboru tihotapljenje ljudi nadaljuje. Kakor poročajo iz Maribora, so nekateri te dni opazovali, kako so se na koncu Koroške ceste ustavili trije avtomobili, po cesti pa je prišla skupina 10 mladih ljudi v delavskih oblekah. Hodili so po dva in dva skupaj, vodil pa jih je bolj oblečen človek. Čez čas se je pojavila še druga skupina, kakšnih 10 ljudi. Vseh 20 oseb so stlačili v tri avtomobile in jih odpeljali v smeri proti Kamnici. Gotovo so bili to agenti z dalmatinskimi delavci, ki so jih ponoči spravili po skrivnih potih čez mejo.

Zadnje čase prihaja sploh mnogo ljudi iz Dalmacije in Like v Maribor. So to sami mlajši delavci, ki potem nenadno izginejo. Prenočujejo po raznih zakotnih gostilnah, v katerih se včasih tudi čez dan skrivajo.

To tihotapstvo je vsekakor treba z vsemi sredstvi zatreti in zapeljivce strogo kaznovati. To terjajo za ugled naše države. Če je že v nekaterih naših krajih tolika preobilica delovnih moči, naj se omogoči zakonita izselitev v Nemčijo. Pri nas na Slovenskem se prav nič ne opaža, da bi bilo preveč delovnih moči na razpolago. Nasprotno, na deželi je prav resno pomanjkanje kmetijskega delavstva. Verjetno je seveda, da je v Dalmaciji in Liki večja nezaposlenost. Če že mora nekaj teh ljudi v tujino, naj pride tja po zakonitem potu, da bo tam imela vsaj zaščito, ki jim jo jamči meddržavna pogodba. Sicer pa našim ljudem resno svetujemo, naj si delo poiščejo doma. Zaslužek v tujini je morda res nekaj večji, toda je zato preživljanje veliko dražje in delo je zelo naporno, kajti tuji gospodar gleda predvsem na to, da tujo delovno silo čim bolj izrabljuje.

Mladina v tujini, doma pa manjka delavcev

Že od pomladi se vse v Sloveniji občuti pomanjkanje kmetijskih delavcev. Zlasti nedostaja mladih delavcev tam, od koder jih je mnogo šlo na sezonsko delo v tujino. Tudi hlapce, pastirje in dekle je težavno dobiti. Pa ne samo na sezonsko in rudarsko delo v tujino, temveč tudi v naša mesta sili mladina, ker je v mestih pač lažje delo.

Nedostajanje kmetijskih delavcev ima pogosto za posledico površno delo na polju in v vinogradih. Zato bo treba nekaj ukreniti, da ne bo naše kmetijstvo, ki zaradi slabše zemlje tako ali tako ne donša preobilo plov, čisto ugonobljeno. Treba bo torej omejiti beg mladine od rodne grude.

Ni tako hudo zlo, če odide nekaj mladine v domača mesta, hujše zlo je, da se najkrepkejša mladina izgublja po svetu. Je sicer res, da se njeno delo v tujini tu in tam bolje plača kakor doma, toda naš mladi človek mora za svojo boljše plačo prepagostno kravato garati. Kaj pomaga, če nekaj več zaslužiš, a se zato čisto izgaraš!

Mnogo je primerov, da sta na posestvu, ki bi moralo imeti več delovnih ljudi, samo

oče in mati, mladina pa je v tujini. Če sta oče in mati že stara in slabotna, si lahko predstavljamo, koliko zaleže njuno delo in kako zanikarno je vsa zemlja obdelana. Zgodijo se že tudi primeri, da se po več letih vrne sin iz tujine ves izgaran, da doma niti za lažje delo ni več sposoben.

Vprašanje izseljevanja naše mladine je tako važno, da morajo poklicani činitelji nekaj ukreniti. Krepka mladina mora ostajati doma, ker je doma potrebna. Pa še eno zlo je, ki nas opominja, naj zaustavimo izseljevanje mladine v tujino, to je dejstvo, da se naši mladi ljudje v tujini pogosto odtujijo rodni grudi in svojemu narodu. Ne smemo dopuščati, da nam cvet mladine pobere tujina, doma pa bi ostajali le slabotni in bolehní. Pri pametni gospodarski politiki bi bilo mogoče, da bi se lahko preživljali vsi prebivalci Jugoslavije doma. Treba se je lotiti tega vprašanja z vso resnostjo. Ko bi se začelo dvigati narodno blagostanje, bi se dvignil tudi narodni ponos, ki ga zdaj tako silno manjka, da se naš mladi rod v tujini ne zna ustavljati tujemu vplivu.

22 Andrej Šolar

ROMAN IZ PREDVOJNIH DNI
PO L. THOMI PRIREDIL B. R.

V cerkveni knjigi je bil listek, ki mu je naprtil sramoto do smrti. In še dalje. Ko bodo sedanji ljudje že mrtvi in bodo zavladali mladi, bo papir še zmerom v knjigi in na njem bo napisano, da je bil Šolar slab človek...

In vsi bodo temu verjeli. Tudi tisti, ki bodo pozneje gospodarili na Šolarjevem domu.

Otrokom njegovih otrok bodo ljudje to pravili in jim očitali.

Nihče ne bo vedel, nihče verjel, da je bil spodoben človek. Nihče ne bo vedel, da je nastal ta listek samo zaradi sovraštva med njim in župnikom Hrastovcem, da je samo plod maščevanja.

Samo tisto kaj velja, kar je zapisano, črna na belem.

Kako naj se kdaj pozneje zve resnica, če je ne bo mogel razkriti že zdaj?

Osem dni je letal od človeka do človeka, kakor od Poncija do Pilata in mislil, da mora najti svojo pravico.

Bil je na sodišču in povedal, kaj se mu je zgodilo.

Korošec ga je komaj poslušal do konca in mu je rekel:

»Kakšna tožba naj bo to, ko niti ne veste, koga naj tožite? In kakšno zvezo ima sodišče s cerkveno knjigo? Ali pa z zapiski človeka, ki je že davno umrl.«

Potem se je Šolar odpeljal še v Ljubljano na deželno sodišče.

Tam so mu dejali, da mora tožiti v Orešju, če hoče sploh tožiti. Da oni s tem nimajo nikakšne zveze in opravka. Naj si vendar vzame odvetnika.

Šel je k odvetniku.

Ta se je nekam nejeverno smehljaj.

Kakšna zgodba pa je to? Vendar pa ga je pazljivo poslušal in mu potem rekel:

»Ali res niste topli očeta?«

»Ne.«

»In vse je izmišljeno? Niti besedica ni resnična?«

»Niti besedica ni resnična, gospod doktor.«

Odvetnik se je prizanesljivo smehljaj. Da, da, kmetje so tiči! Če nalažejo svojega odvetnika, mislijo, da so zviti.

Potem je rekel:

»Ne boš mogel dosti opraviti, Šolar. Sedanji župnik se bo izgovoril na prejšnjega, starega pa ne moreš tožiti, ker je mrtev. Če boš tožil koga drugega, bodo rekli, da so govorili samo to, kar so slišali. In kaj bodo pomagale priče, če jih boš kje dobil? Kvečjemu to bodo lahko rekli, da niso ničesar videli. To pa še ne pomeni, da je rajni župnik ali pa sedanji lagal. Gospodje bodo rekli: Šolar je pač znal napraviti tako, da ga nihče ni slišal.«

In odvetnik je zaploskal z rokami.

Potem je opazil, kako so šle njegove besede Šolarju k srcu.

»Saj bi ti rad pomagal, Šolar,« je dejal.

»Toda s tožbarjenjem se ne bi dalo dosti pomagati. Nekaj pa lahko poizkusimo. Pritoži se pri škofijskem ordinariatu! To bi bilo še eno sredstvo. Pojdi tja in povej vse kakor

meni. Duhovščina zdaj gleda, da se dobro razume s kmeti, zaradi politike. Morda bodo prisilili vašega župnika, da bo vse preklinal in se s teboj pomiril.«

In potem je šel Šolar po stopnicah navzdol. S svojo jezo in svojimi težavami je stopal po širokih trgih in po ozkih ulicah, dokler ni prišel do stanovanja stolnega korarja Špana. K njemu ga je bil napotil odvetnik. Stara ženska mu je odprla in mu rekla, da njene prečastitega brata ni doma, da pa se bo vrnil čez pol ure.

Šolar je vprašal, ali lahko počaka, in ko mu je bilo to dovoljeno, je sedel na majhno klop v veži.

Ura je minila in gospoda stolnega korarja še ni bilo. Časih je pogledala stara žena v vežo, da se prepriča, ali je tuji gost še v hiši. Ta pa je sedel mirno, skoraj negibno na klopi in čakal.

Čakanja se ni naveličal, ker mu je toliko misli blodilo po glavi.

Naposled so se zaslišali koraki po stopnicah in se približali vratom stanovanja. Star duhovnik je stopil čez prag in ko je zagledal Šolarja, ga je vprašal, kaj želi.

Imel je pameten, prijazen obraz in Šolar mu je z velikim zaupanjem začel pripovedovati svojo zgodbo.

Stari gospod ga je povabil v svojo sobo in mu velel, naj sede.

Pazljivo ga je poslušal.

Šolar je pripovedoval svojo zgodbo nekam na široko, z mnogimi podrobnostmi. Ker mu je odvetnik dal tako malo upanja, je hotel vsaj tu vse povedati tako, da bi bilo prav razumljivo.

Podpora za onemogle in stare

S pravilnikom o zbiranju in uporabljanju podpornega sklada za starost in onemoglost je določeno izplačilo podpor osebam, starejšim od 21 let, ki so nad dve tretjini onemogle in za delo nezmožne ter imajo v času po 1. juliju 1925. vsaj 250 tednov članstva pri okrožnega urada za zavarovanje delavcev, ali pa so stare nad 70 let in imajo v času po 1. juliju 1. 1925 vsaj 500 tednov članstva pri okrožnem uradu. Dalje dobe podpore osebe, stare nad 21 let, ki so siromašnega stanja, navezane na podporo in ne spadajo med uslužbenke, ki so zavezani pokojninskemu zavarovanju nameščenec.

Vse one osebe, ki so te pogoje izpolnile pred 1. septembrom 1937., bi morale vložiti prošnje za priznanje podpore najkasneje do 1. julija 1. 1938. Več prizadetih oseb v določenem roku prošnje sploh ni vložilo ali pa so vložili prošnje po preteku tega roka in je okrožni urad take prošnje zavrnil kot prepozno vložene.

Z dopolnitvami pravilnika, ki so bile objavljene 26. julija 1939., pa je določen nov

rok za vložitev prošnje, in sicer do 1. septembra 1939.

Opozarjamo vse osebe, ki so bile že pred 1. septembrom 1. 1937. nad dve tretjini za delo nezmožne in so imele v času od 1. julija 1. 1925 do 1. septembra 1. 1937. nad 250 tednov članstva, odnosno so pred 1. septembrom 1. 1937. izpolnile 70. leto starosti in so imele nad 500 tednov članstva, pa prošnje za podporo sploh niso vložile, da zahtevajo od okrožnega urada za zavarovanje delavcev takoj tiskovino za vložitev prošnje in vložijo prošnjo pred 1. septembrom 1. 1939.

Vsi oni pa, ki so prej prošnje prepozno vložili (po 1. juliju 1938) in je bila zaradi tega prošnja zavrnjena, naj v istem roku pri okrožnem uradu pisмено zahtevajo, da se vzame njih prošnja ponovno v pretres.

Za bodoče pa velja pravilo, da mora sleherni upravičenec zaprositi za priznanje podpore najkasneje v roku enega leta, odkar je izpolnil pogoje (postal nad dve tretjini za delo nezmožen ali izpolnil 70. leto starosti). Prošnje, ki bi bile vložene po preteku enega leta, more okrožni urad odkloniti.

Zaloga hrane za hude čase

»Službene novine« z dne 7. t. m. prinašajo besedilo uredbe o rezervah hrane, ki jo je sklenil ministrski svet. Ta uredba ima namen, da zagotovi prehrano za vse primere in da uredi cene žita in druge hrane, zaradi česar se bodo zbirale državne zaloge žita in drugih živil kakor tudi krme za živino. Zbiranje zalog je določeno tako za potrebe vojske kakor tudi za potrebe ostalega prebivalstva. Za zaloge bodo prišli v poštev naslednji predmeti: pšenica ali moka, suho meso, mesne in ribje konzerve, razno konzervirano sočivo, fižol, riž, razne kaše, zdrob, testenine, sol, mast, olje, sladkor, kava in čaj. Pri preračunavanju potreb, za katere je zbrati zaloge, je treba računati na prebivalca dnevno 1 kg pšenice ali 750 gr pšenične moke, 80 gr fižola ali 120 gr riža, zdroba, razne kaše ali testenine, 50 gr masti ali olja, 50 gr sladkorja, 25 gr soli, 20 gr prave sirove kave ali kavinih nadomestkov iz domačega žita ali 3 gr čaja. Množino mesa na ledu, ali

pa suhih mesnatih izdelkov, mesnih in ribjih konserv kakor tudi presnega ali pa konzerviranega sočivja, ki jo je treba imeti na zalogi, bodo določala mestna ali pa občinska oblastva glede na krajevne razmere.

Uprave mesta Beograda in mest, v katerih so sedeži banovinskih uprav, potem mestne in občinske uprave krajev, v katerih so industrijska podjetja, s skupno več kakor 1000 zaposlenimi osebami, bodo morale nabaviti in držati za svoje celotno prebivalstvo na zalogi hrane za najmanj enomesečno potrebo. Ta hrana bo morala biti vedno na zalogi in bo treba te zaloge letno, in to v najprimernejšem času, obnoviti. Zaloge hrane bo treba hraniti v silah ali skladiščih, ki bodo zgrajena v smislu te odredbe. Dokler pa skladišča ne bodo zgrajena, bodo zaloge hrane vskladiščene v pripravnih najetih prostorih, ki ustrezajo pogojem za dobro hrambo.

Zaloge hrane bodo služile v prvi vrsti za prehrano v času mobilizacije in vojne, ako

Zmehča vodo
in razkroji nesnago

Zenska hvala

bi nabava hrane bila onemogočena ali pa otežkočena. Izjemno se bodo zaloge hrane smele uporabiti tudi v drugih nujnih primerih. V teh primerih bodo dovoljevali ban uporabo zalog.

Denar za preskrbo teh zalog bodo morale staviti na razpolago občine. Če pa občine ne bi imele potrebnega denarja, potem si morajo nakup zagotoviti s pogodbami, tako da jim bo potrebna hrana vedno pri dobaviteljih na razpolago in bo plačana ob prevzemu.

Vse uprave večjih mest in občinske uprave industrijskih krajev bodo morale na svoje stroške zgraditi potrebne sile, odnosno moderna skladišča, v katerih bo vskladiščena zalog hrane. Zidanje takih skladišč se bo moglo vršiti z najemanjem dolgoročnih posojil.

Finančni minister je po uredbi o rezervah hrane dobil pooblastilo, da ustanovi potreben sklad za državne rezerve hrane, ki bo služil kot obratna glavica za zbiranje državnih zalog, za zgradbo silov, odnosno skladišč, za stroške vskladiščanja hrane kakor tudi za vse stroške, ki bodo v zvezi z vdrže-

Duhovnik je večkrat zmajal z glavo in z merečim pogledom opazoval moža. Toda v besedo mu ni segel. Molčal je tudi še precej dolgo, ko je Šolar že davno nehal govoriti.

Seveda si ni še ustvaril svoje sodbe o vsej zadevi, toda nekaj je takoj jasno videl: da je prevelika vnema spet naredila nekaj nepravilnega in da župnikovo ravnanje ni bilo pošteno.

Ni se mogel za moža zavzeti. Morda si je Šolar po lastni krivdi nakopal nejevoljo svojega duhovnega pastirja, toda tudi v tem primeru je bilo krivično, če je ta preveč upošteval občutke in posegel na takšen način v življenje svojega farana.

Da, take reči so bile največkrat krive, da duhovniki niso več uživali tistega ugleda kakor prej in da so se ljudstvu odtujili.

Duhovniki ne znajo več ostati pri pravi meri, — to je ugotovil stolni korar. In najhuje je še to, da takšnih nerodnih zadev ni mogoče popraviti.

Duhovniki sežejo navadno tako daleč, da se potem ni mogoče več umakniti brez škode za ugled duhovščine.

Gospod Špan je nejevoljno zmajal z glavo. »Dragi možak,« je rekel, »to, kar mi tu pripovedujete, mi ni prav nič všeč. Toda kaj morem jaz pri tem pomagati?«

»Ukazati mu morate, da listek izroči. Javno ga je treba pred ljudmi raztrgati.«

»Tega pa jaz ne morem ukazati.«

»Saj ste vendar predstojnik našega gospoda župnika!«

»V gotovih ozirih je res podložen ordinariatu. Toda ne tako, kakor vi mislite.«

»Pa vendar ne morete dopustiti, da bi oči-

tna laž ostala v cerkvenih knjigah! Če pustite to, ste pa vsi enaki!«

»Ne razburjajva se. V cerkvenih knjigah ni nikoli nič takšnega zapisano.«

»V cerkveno knjigo je vložil listek. Tega ne smete dopustiti.«

»Prvič: Župniku iz Gorenje vasi ne morem ukazati, kam naj daje svoje listke, in drugič: Nihče ne more od njega zahtevati, da izroči listek, ki ga ni dobil protipostavno. To morate vendar uvideti!«

»Ne, tega ne morem uvideti. Tudi mi ne smemo delati ponarejenih listin. Župana, ki naredi kaj takega, zapro. Za župnika bo pa vendar tudi kakšen zakon?«

»Ne razumeva se. Mirno me poslušajte! Ta listek ni nikakršna listina. Vsaj ne listina, kakor si vi mislite. To je zaseben zapis, pripomba. Prav tako, kakor če bi vi na primer zapisali v svojo beležnico, da je ta in ta župnik kradel. Nihče vas ne more prisiliti, da tak listek iztrgate iz beležnice.«

»Če bi ga pa kazal ljudem?«

»Potem bi vas prizadeti lahko tožil zaradi obrekovanja. To pa tu ni mogoče, ker je pisec že umrl.«

»Listek je pokazal sedanji župnik!«

»Da, on ga je pokazal. Jaz tega ne bi bil storil. Toda zaradi tega ga ni mogoče obsoditi.«

»Vidim, da zame ni pravice. Vsi držite drug z drugim.«

»Tega ne smete reči.«

»Tega ne govorim samo jaz. Meni so ljudje že davno svetovali, naj ničesar ne ukrenem, ker ni vredno.«

»Sveta ste iskali pri meni. Zato vam ne smem reči ničesar, česar sa mne verjamem.«

»Da, da, vem, Če bi bil kakšen kmet razžalil župnika, bi bila pa hitro tožba.«

»Vidite, Šolar — saj se tako pišete? — ne govorite z jezo. Ne maram vas poslati stran tako, kakor ste prišli. Če vam je prav, bom pisal župniku: morda se bo dala ta reč še v miru urediti. To se mi zdi najpametnejše.«

»Ni potrebno! Žalostno je, da ne morem doseči svoje pravice. Milosti ne maram. In z dobroto pri meni ne gre več.«

»Saj je vendar vaš duhovni pastir!«

»Ne, to pa ni. Rajši se takoj zakopljem v zemljo, kakor pa da bi bil še enkrat pri maši ali pri obhajilu tega tatu časti.«

»Ne grešite nad našo presveto vero!«

»Presveto? Da, presveta je ta vera, ki ima takšne učitelje in pastirje! Pustimo to! Jaz imam že vsega dovolj. Pozdravljeni!«

In Šolar je odšel.

Na cesti so obstajali ljudje in gledali za možem, ki je tako hlastno stopal in se sam s seboj pogovarjal. Laž je ostala...

Do zadnje besede je bilo vse izmišljeno. Tako grdo izmišljeno, kakor je le moglo biti. Vsi morajo to vedeti. Naravnost otipljivo je.

In vzlic temu mu nič ne pomaga.

Mora trpeti krivico, če se še tako upira proti njej. Brez moči je, čisto brez moči.

Hudiča!

★

Doma ni našel ničesar, kar bi mu bilo moglo pregnati jezo.

Zena ga je izpraševala po samih neumno-

vanjem teh zalog. Denarne vire za ta sklad bo moral preskrbeti finančni minister. Država sama bo zbirala zaloge hrane za vojaštvo, poleg tega pa za potrebe prebivalstva.

Izdani bodo še posebni pravilniki, s katerimi bodo predpisani postopki, potrebni za izvrševanje to uredbe.

Politični pregled

Te dni je bil

v Salzburgu sestanek italijanskega zunanjega ministra grofa Ciana in nemškega zunanjega ministra Ribbentropa.

Nemški listi naglašajo, da se je ugotovila na sestanku popolna vzajemnost obeh držav, in zavračajo tuje trditve, da ni bilo popolnega soglasja. Francoski listi namreč trde, da Italija ni pripravljena iti čez drn in strn z Nemčijo.

Iz Londona javljajo glede vojaških pogajanj v Moskvi,

da želi Rusija širšo osnovo za vojaško zvezo

in čim tesnejše stike generalnih štabov Rusije, Anglije in Francije. Ruski generalni štab vztraja tudi na tem, da se pritegnejo k pogajanja in sodelovanju še generalni štabi Turčije, Rumunije in Poljske.

Po poljski sodbi niso razgovori v Salzburgu prav nič izpremenili položaja. Kaj sta zunanja ministra Italije in Nemčije govorila glede svobodnega mesta Gdanska, ki vztraja na tem, da se priključi k Nemčiji, ni znano. Francoski zunanji minister Bonnet je sporočil odpravniku poslov nemškega poslanstva v Parizu,

da bosta Francija in Anglija takoj prisločili Poljski na pomoč, če bi bila Poljska prisiljena z orožjem braniti svoje pravice,

ki jih ima v tem, da ostane Gdansk, skozi katerega gre gospodarska pot Poljske v svet, svobodno mesto. Po angleških vesteh obstoje prizadevanja, da se vprašanje Gdanska mirno reši, in sicer na ta način, da bi se ugodilo nemškim zahtevam, a hkratu bi se tudi zaščitile poljske koristi.

V četrtek zvečer je na velikem protestnem zborovanju

v Gdanku govoril Forster, vodja gdanskih narodnih socialistov.

Forster je v svojem govoru najprej podrobno razčlenil vse poljske grožnje Gdanku. Posebno hudo je zamerjal Poljakom, ki govorijo, da bo Poljska zasedla Gdansk, Slezijo in Vzhodno Prusijo. Nova meja Poljske bi naj bila ob Odri. Forster je na te grožnje odgovoril, da se Gdansk vojne ne boji. Prebivalstvo v Gdanku ne bo izgubilo svojih živcev. Nihče ne more presenetiti Gdanska z nenadnim napadom. Gdansk ni sam, ampak je za njim Nemčija. Nato je Forster izvajal, da je položaj Gdanska nevzdržen in da se mora mesto vrniti v Nemčijo, kajti Gdansk je že osem stoletij nemško mesto. Gdansk mora nazaj v Nemčijo, je naglasil Forster, Adolf Hitler je naš voditelj, ki nam bo vrnil pravico samoodločbe.

Po nemških vesteh

je Rumunija poklicala pod orožje deset letnikov rezervistov.

Ministrski predsednik Calinescu, ki začasno vodi tudi ministrstvo za vojsko, je te dni pregledal oboroževalno industrijo, ki dela s polno paro. Ti obsežni vojaški ukrepi v Rumuniji so bili izdani zaradi napetega mednarodnega položaja.

Kakor poročajo iz Turčije, je

turška vlada poklicala nadaljnjih osem letnikov rezervistov na orožne vaje,

tako da je skupno pod orožjem poleg aktivne vojske še 12 letnikov rezervistov. Večina rezervistov je bila poslana v Trakijo.

Za 15. t. m. so

vpoklicani trije letniki rezervistov tudi v Grčiji.

Razporejeni bodo predvsem po obalnih utrdbah in na albansko-grški meji.

Po Sloveniji gre glas: »Domovina« je za nas

stih in Urša je hodila trudna in betežna po hiši.

Ko je gledal njo, je še bolj zakipela jeza v njem.

Prav kmalu bo imel spet nove križe in težave, spet novo sramoto. Njegovi nasprotniki pa se bodo veselili, če mu bo Potočnik pred sodiščem ponečedel dom.

In prav zdaj se mu mora nekaj takega zgoditi. Da bo gledal prikriti posmehovanje, pa ne bo mogel reči niti besede. Morda ga bo okrajni glavar vprašal, ali je tudi to z Uršo samo obrekovanje. In to si bo vzel za izgovor, da je prav ravnal, ko ga ni potrdil za župana. Takšen človek ni za župana, če še doma ne more ohraniti reda.

»S poti mi pojdi! Niti videti te ne maram več!«

Te besede je morala Urša zdaj pogosto slišati. Potem se je vselej zatekla v hlev in tam grenko jokala.

Mati je jokala z njo.

Njo pa je težilo najbolj to, ker je mož rekel, da ne bo več prestopil cerkvenega praga. Naj ne sili ona vanj, ker ne bo prav nič zalego. To se ji je zdelo najhujše. Poskušala je s prošnjami. Če že ne gre v Gorenji vasi v cerkev, bi šel lahko na Belo, ker bodo ljudje drugače o njem pravili, da je pogan. Kako naj dobi pri spovedi odvezo, če ne bo hodil nikoli v cerkev?

To ga prav nič ne skrbi, ji je rekel mož, ker se tudi izpovedati ne misli več.

Toda če zamudi velikonočno izpoved, bo vendar izobčen!

To se pa tiče samo njega samega in nikogar drugega. Naj ona živi po svoji vesti. On

se zanj ne bo brigal. V njegove zadeve naj se ona ne vtika in naj ga pusti sploh v miru.

Tedaj se spoznala, da je vse zaman. Ni več jadikovala v pričo njega, toda kadar je bila sama v kuhinji, je sedla za ognjišče in jokala v svoj predpasnik. Njen mali svet se je dvignil iz težav. Saj je poznala razen dela samo še cerkev. Tako blizu ji je bila, da se ji je zdelo pol življenja. Saj je bilo že od nekdaj in vsakomur drugemu v krvi, da je treba hoditi v cerkev, da morata iti mož in žena skupaj v božji hram. In odslej naj hodi kar sama? Nikoli več ne bo sedel mož zraven nje, niti ob nedeljah, niti ob zapovedanih praznikih. Njegov prostor v cerkvi bo ostal prazen in sosede jo bodo posmehljivo gledale od strani.

Tedaj se ji je zazdelo, da je izgubila vso svojo čast. V spalnici je ležal pod steklenim zvoncec njen mrtov venec. Nekoč se je ponašala z njim, ko ji je Andrej Šolar pred oltarjem obljubil, da ji bo zvest zakonski mož, dokler ju smrt ne bo ločila. In drugič bo nosila ta venec, ko bo po trudapolnem delu omagala in za zmerom zaspala.

Njen mož zdaj še živi, pa ne gleda več z zaupanjem v župnika, ne hodi več pri maši kot prvi v cerkev, ne bo poškrbnil njene groba z blagoslovljeno vodo, ko nje ne bo več.

Tako ni mogla imeti več miru ne v življenju, ne v smrti. Povsod bo imela zdaj jezo, povsod težave. Hudobni jeziki jo bodo opravliali in pošteni ljudje se ji bodo morali ogibati.

Najhuje je bilo o božiču. Šolarica je tisti dan močno trpela. Iz vseh hiš so ljudje hiteli

Gospodarstvo

Tedenski tržni pregled

GOVED. V celjski okolici so se trgovali za kilogram žive teže: voli I. po 5, voli II. po 4.50, voli III. po 3.50, telice I. po 4.50, telice II. po 4, telice III. po 3, krave I. po 3.50, krave II. po 3, krave III. po 2 do 2.50, teleta I. po 5.50, II. po 4.50 din. V Ptujju so bili za kilogram žive teže: voli I. po 4.25, II. po 4, III. po 3.75, krave I. po 3.75, II. po 3, III. po 2.25 din.

SVINJE. V celjski okolici so se trgovali za kg žive teže: špeharji in pršutarji po okoli 10, v Ptujju: špeharji po 8, pršutarji po 7, v Krškem: špeharji po 6 do 10, pršutarji po 6 do 8 din.

VINO. V ptujskem okolišu je bilo pri vinogradnikih navadno mešano vino po 3.50 do 5, finejše sortirano pa po 5.50 do 8, v celjskem okolišu je bilo pri vinogradnikih navadno mešano vino po 3 do 3.50, finejše sortirano pa po 4 do 4.50, v krškem okolišu pa navadno vino po 3 do 4, finejše pa po 4 do 6 din liter.

HMEJ. Hmelj, ki je bil v nekaterih krajih Savinjske doline izredno lep, je zaradi suše zaostal v razvoju in so kobule drobne. Verjetno je, da ga bo za eno tretjino manj, kakor ga je bilo pričakovati. Pridelek pa bo kakovostno zelo dober ter hmeljarji upravičeno pričakujejo dobrih cen.

KRMA. V Krškem so prodajali lucerno po 60 do 75, seno po 50 do 75 in slamo po 25 do 30, v celjski okolici seno po 50 do 60, slamo po 20 do 30, v Ptujju lucerno po 75, seno po 50, slamo po 25 din za 100 kg.

SIROVE KOŽE. V celjski okolici: goveje po 8, telečje po 12, svinjske po 6, v Ptujju goveje po 9, telečje po 11, v Krškem goveje po 8 do 12, telečje tudi po 8 do 12, svinjske na po 4 do 8 din kg.

MED. Čisti med se je trgoval v Krškem po 16 do 20, v Ptujju po isti ceni, a v celjski okolici po 18 do 20 din kg.

VOLNA. V Krškem se je trgovala oprana po 20, neoprana pa po 16 din kg.

Sejmi

20. avgusta: Blagovica, Mursko Središče, Stična;

21. avgusta: Dokležovje, Vinica;

k polnočnici. V najmanjši koči je zagorela to noč luč in blodila okoli oken. Ko je ugasnila, so se odprla vrata in v volno zavite postave so stopile čez prag. Tudi najstarejši ljudje niso ostali doma. S težavo so gazili po snegu in se kašljajoč vlekli proti cerkvi. Urša je z drugimi domačimi odšla naprej. Šolarica je še čakala in si dajala po hiši dela.

Še enkrat je poskusila pregovoriti svojega moža.

»Danes pa res ne smeš ostati doma, že zaradi hlapcev in dekel. Potem ne bodo nič več gledali nate.«

»Pojdi in pusti me v miru. Tega človeka ne maram več videti.«

»Saj ga ni treba gledati. Zaradi ljudi pojdi v cerkev!«

»Ne, sem rekel. Ne grem, če boš še tako dolgo govorila. Rajši se sama toliko obrni, da ne boš zamudila.«

»Ovsenek je rekel, da daješ samo župniku priložnost, da lahko še grše govori o tebi.«

»Če misli Ovsenek tako, je to njegova reč. Jaz pa mislim drugače in bom ostal doma.«

In Šolarica je morala oditi sama.

Noč je bila jasna in hladna.

Iz cerkve je prihajala svetloba in legala na sneg.

In iskrila se je daleč po vseh gazeih in poteh in proti gričem, odkoder so hiteli ljudje.

Stopali so čez polja proti svetlobi, kakor pred stoletji pastirji, ki jim je bilo sporočeno vesele naznanilo.

»Danes se vam je rodil odrešenik. Našli boste dete, v jasli položeno.«

Tedaj so zapustili svoje črede, da bi videli, kaj se je zgodilo.

(Dalje)

22. avgusta: Litija, Metlika; Nova vas pri Rakeku;
 24. avgusta: Javorje pri Litiji, Kočevje, Laško, Murska Sobota, Slovenska Bistrica, Sv. duh (ljutomrski isrez), Št. Jernej na Dolenjskem, Velenje;
 25. avgusta: Loka pri Žusmu;
 26. avgusta: Breg pri Ptuj, Rajhenburg, Veliki Gaber;
 27. avgusta: Ljubno ob Savinji (samo blagovni).

Vrednost denarja

Na naših borzah smo dobili 14. t. m. v devizah (prve številke pomenijo službene tečaje, druge v oklepajih pa tečaje na svobodnem trgu):

- 1 angleški funt za 205.85 do 209.05 (za 256.40 do 259.60) din;
 100 francoskih frankov za 116.25 do 118.55 (za 144.85 do 147.15) din;
 1 ameriški dolar za 43.80 do 44.40 (za 54.60 do 55.20) din;
 100 italijanskih lir za 231.45 do 234.55 din;
 100 čeških kron za 151 do 152.50 din;
 1 holandski goldinar za 23.53 do 23.91 (za 29.31 do 29.69) din;
 1 nemško marko za 17.68 do 17.86 din.
 Vojna škoda se je trgovala v Beogradu po 464 din. Nemške klirinške marke so po 14.30 dinarja.

Drobne vesti

= 46. razstavna prireditev Ljubljanskega velesejma »Ljubljana v jeseni« bo od 2. do 11. septembra in bo posvečena kmetijstvu. Nameščena bo v šestih paviljonih, tako da bo zavzemala skoro ves razstavni krostor. Kmetijstvo bo imelo nastopne oddelke: semenogojno razstavo (njen namen bo, nazorno prikazati našemu kmetovalcu, katera semena in kmetijske rastline morejo pri nas dobro uspevati in napredovati), zelenjadno razstavo, razstavo sadja, cvetlično razstavo, čebelarstvo, razstavo mleka in mlečnih proizvodov, vinarsko razstavo z vinskimi sejmom in vinsko pokušnjo, banovinsko razstavo ovc solčavsko-jezerske pasme in koz domače rjave in sanske pasme, banovinsko razstavo perutnine, kuncev in golobov, gospodarsko razstavo rib, razstavo gob, razstavo zdravilnih zelišč, veliko razstavo kmetijskih strojev in orodja. Kmetijsko razstavo prirediti kmetijski odbor Ljubljanskega velesejma in kmetijski oddelek banske uprave

Le sodar zna narediti sod

kakor more perilo čisto oprati le dobro milo. Terpentinovo milo Zlatorog da gosto belo peno, ki z lahkoto odstrani vsako umazanijo. Le malo truda - in perilo je snežno belo, prijetno poduhteva in ostane dolgo trdno.

v Ljubljani Razstava akvarijev in eksotičnih ribic bo priključena razstavi cvetja. Gospodinjstva razstava, ki jo priredi Zveza gospodinj v Ljubljani pod geslom »Več mleka, več zdravja« bo poudarila važnost mleka v ljudski prehrani. Razstava industrijskih in obrtnih izdelkov. Kakor običajno bo tudi letos na velesejmu tekmovanje harmonikarjev za prvenstvo v Jugoslaviji in prehodni pokal za leto 1939-40. v nedeljo 10. septembra. Razstavniemu prostoru bo priključeno veliko zabavišče, ki bo zvečer žarelo v morju luči. In naposled bo velesejska uprava srečne izžrebance iz vrst obiskovalcev še nagradila z lepimi nagradami. Običajno se dobe med nagradami motorna kolesa, šivalni stroji, radijski aparati, kolesa in druga lepa darila. Polovična voznina na jugoslovenskih železnicah bo veljala za prihod v Ljubljano od 28. avgusta do 11. septembra in za povratek od 2. do 16. septembra.

= Ustanovitev samostojne obrtne zbornice v Ljubljani. Minister za trgovino in industrijo je podpisal uredbo, po kateri se v Ljubljani ustanovi samostojna obrtna zbornica za področje dravske banovine. Sedanji obrtni odsek Zbornice za trgovino, obrt in industrijo se razpusti in se njegovi člani razrešijo dolžnosti. Prve svetnike nove obrtne zbornice bo imenoval minister in se bodo volitve razpisale šele kasneje. Kakor se trdi, bo imenovan za predsednika obrtne zbornice tesarski mojster g. Kavka.

= Premiranje rodovniške govede prinegavske pasme v selekcijskih društvih v Središču

in Št. Janžu. Banska uprava v Ljubljani priredi v petek 25. t. m. v Središču ob Dravi in 26. t. m. v Št. Janžu na Dravskem polju premiranje rodovniške govede pincgavske pasme. Ker bosta to razstavi vseh najlepših živali dotičnih rejskih okolišev, se zanimanci vabijo, da si obe premirani ogledajo.

= Zveza hrvatskih kmetijskih združenj prejme 14.626.000 din. V finančnem zakonu za to proračunsko leto je pooblastilo za finančnega ministra, da Privilegirana agrarna banka v Beogradu plača na predlog kmetijskega ministra Zvezi hrvatskih kmetijskih združenj 14.626.000 din za rešitev agrarne reforme. S tem denarjem bodo kmetijska združenja plačala odškodnino veleposestnikom za zemljišča in poslopja.

D o p i s i

SMLEDNIK. Podružnica Sadjarskega in vrtnarskega društva bo imela v nedeljo 20. avgusta svoj veliki dan. Na vrtu ge. Marije Oblakove (»Pri Župeljnu«) v Smledniku bo ob 15. uri velika efektna loterija z zelo lepimi dobitki. Srečke samo po 5 din. Po loteriji bo velika narodna veselica s sodelovanjem godbe in domačega pevskega zbora. Glavni dobitki so: šivalni stroj, kolesa, obleke, moka, žito in tako naprej. Vseh dobitkov bo za 10.000 din. Ker je čisti dobiček na-

Po Emi Merkovi J. M.

5

Goreči ogenj brez plamena ...

Povest iz predvojnih časov

V sobi male gostilne je ležal Rado z zelo shujšanim obrazom. Okoli ust in okoli oči se mu je videlo, da je mnogo pretrpel.

Ni se mogla premagati. Videla je, kako se mu je za trenotek zahlezel pogled, in planila je v divje ihtenje. Vedrost, ki jo je kazala na zunaj od tistega časa, ko je bila vzela od njega slovo, jo je čisto minila. Jokala je zaradi njega, zaradi sebe, zaradi izgubljene sreče.

Njena temna glava je ležala na njegovih prsih. Videl je črne kodre in slišal njeno divje ihtenje.

»Milka, uboga Milka!« je šepetal in njegove slabe roke so prijele ljubljene dekle. Hotel je pobožati njene lase, njena lica toda zdajci je roke umaknil in pogled se mu je zmračil.

»Ali sem si samo v vročici domišljjal, da si nevesta drugega?« jo je vprašal s svojim slabotnim glasom. »Zdelo se mi je, da hočeš postati žena bogatega moža? Ali je to res?«

Vzdignila je objokani obraz in začela viti roke. »V dveh dneh nisi bo poroka,« je odvrnila mrtvo. »Toda ne morem ga vzeti, ne morem.«

Hrepeneče ji je pogledal v obraz. Na svoji bolečine je pozabil, ko jo je gledal pred seboj. Čutil je, da je svet njegova, toda prešinila ga je strašna misel: »Da bi se maščevala nad teboj, da bi postala bogata, se je vr-

gla v naročje neljubljenemu možu.« Mračno jo je vprašal. »Zakaj si prišla k meni?«

»K tebi sem prišla, ne da bi bila kaj mislila. Toda vem, da hočem ostati pri tebi kljub vsemu. Samo reci mi, da spet verjam, meš v srečo! Reci mi le, da me še ljubiš, da me ne zaničuješ!«

Silna borba je nastala v njem. Tako obupan, tako nesrečen je bil ležal tu, pa je prišla Milka in mu prinesla največje, najlepše: sebe in svojo ljubezen.

Toda Rado je mislil tudi na to, kaj je bil storil zaradi nje, kako se je bila hotela ona zavreči iz maščevanja. Pomislil je, da ne bo nikdar zapustila gledališča, zaradi česar bi mu stalno grozila nevarnost, da bi spet in spet postal žrtev ljubosumnosti. Ne, ne gre več. To bi bila nesreča za oba!

Še enkrat jo je pogledal. Čuden strah ga je spreletel. Stisnil je zobe v divji bolečini. Potem se je obrnil k steni in rekel: »Ne, Milka, kar je pokopano, je pokopano. Minilo je! Ne spadata skupaj.«

Šišeal je kako je vstala, in čutil, da je pri vratih še enkrat oklevaje pogledala nazaj.

Njeni koraki so na koncu stopnic utihnili. Voz se je odpeljal. Bil je sam.

5.

Noč je bila, ko se je Milka vrnila. Doma ji je služkinja izročila z roko napisano po-

setnico z neznanim imenom: Avgusta Gornikova. Služkinja ji je povedala, da jo je ta ženska iskala.

»Menda da je bila beračica,« je pripomnila služkinja.

»Ali ni bila mlada, blede žena z rjavimi očmi?«

»Da, že večkrat sem jo videla pred hišo. Rekla je, da bo jutri spet prišla. Ljudje so tako sitni,« je godrnjala služkinja.

»Privedite ubogo žensko na vsak način k meni,« je zapovedala Milka.

»Misel, da ji bo dana možnost, pomagati nesrečnikom, je bila edin svetel žarek, ki se ji je obetal v bodočnosti, edino delno pomirjenje vesti, ki ji je klicala: To je ponižanje, da se boš poročila z možem, ki ga ne ljubiš. Izdajstvo je, živeti ob strani neljubljenega moža in s podobo drugega v srcu.«

Ali naj pove svojemu ženinu, kje je bila, ali pa naj se zlaže, da je ne bo izpraševal. To je bil dvom, ki jo je mučil vso noč in ko se je zdanilo, se še zmerom ni bila odločila.

Ustrašila se je, ko je zgodaj zjutraj zazvonil hišni zvonček. Ali prihaja ženin, da bo obračunal z njo?

Ni bil možki, temveč tuj, boječ ženski glas, ki je vpraševal služkinjo po njej. Ko so se odprla vrata, je obstala mlada ženska, katere trpeči izraz na obrazu jo je bil že enkrat globoko ganil, oklevaje na pragu.

»Gospa Avgusta Gornikova, kaj ne?« je vprašala Milka prijazno. »Prosim, samo privedite bliže.«

Milka je postavila pred mlado ženo, trepetajočo od vznemirjenosti, stol in se je vprašala, medtem ko je opazovala poteze za-

menjen za kritje stroškov zgradbe najlepšega sadjarskega doma na Gorenjskem, ki je že pod streho, se cenjeno občinstvo in prijatelji sadjarstva vladno vabijo k obisku te prireditve. Idilična lega našega starega gradu in Brezovica, Sava in čisti gorenjski zrak vabijo tudi meščane, da pridejo. Župeljnova kapljica in postrežba sta pa že tako poznana. V nedeljo vsi v Smlednik!

Novice

* **Kralj Peter II. prvič na Triglavu.** Predzadnji torek se je Nj. Vel. kralj Peter II. v spremstvu treh svojih tovarišev, svojega adjutanta polkovnika Kerekoviša in svojega učitelja za telesno vzgojo profesorja Janka Kovača pripeljal v Mojstrano, od koder je krenil v Vrata. Tam jih je pozdravil v imenu Slovenskega planinskega društva predsednik dr. Pretnar. Po kratkem odmoru v Aljaževem domu se je kralj s spremstvom in v družbi dr. Pretnarja in dveh vodnikov vzpel po Tomiškovih poti na Staničevo kočjo. Med potjo je vsa družba ujela huda ploha, kar pa kralja, ki je bil izredno dobro razpoložen, ni prav nič motilo. Do Staničeve kočje so potrebovali komaj tri ure. Kralj in njegova družba sta v Staničevi koči prenočila, drugo jutro pa so nadaljevali pot in prispeli na vrh Triglava, kjer je bil mladi kralj prvič. S Triglava je bil lep razgled. Po kosilu so nadaljevali pot čez Hribarice na Sedmera jezera. Med Hribaricami in Dolino sedmerih jezer je družbo zajela nevihta in bili so nekoliko premočeni. Ko so prispeli pred kočjo pri Sedmerih jezerih, je bilo tam zbranih več planinarjev, ki so se zatekli tja pred nevihto. Ko je kralj videl, da so premočeni, jih je takoj pozval v kočjo, ki je bila sicer pridržana zanj. V koči so večerjali in prenočili, naslednjega dne so si pa ogledali okolico in je profesor Petkovšek, znani naš rastlinoslovec, kralju opisal rastlinstvo in delno tudi živalstvo tega našega naravnega parka. Družba je krenila potem čez Kal in Razor na Komno. Popoldne je kralj s spremstvom odšel do Savice, kjer ga je čakal avtomobil. Tu se je od mladega kralja poslovil dr. Pretnar. Kralj Peter II. se je prisrčno zahvalil za spremstvo in dejal, da mu je bila pot po planinah izreden užitek in da se je ves čas izvrstno počutil.

* **Sokolski zmagovalci pri kralju Petru.** Zmagovita vrsta Ljubljanskega Sokola, ki si je letos ponovno priborila meč kralja Aleksandra, se je v nedeljo dopoldne odpeljala na Bled, kjer je bila sprejeta v Suvoboru v avdienco pri Nj. Vel. kralju Petru II. Vrsto je vodil načelnik dr. Murnik. Kralj bi bil rad videl njen nastop, kar pa je preprečilo deževje. Pri avdienci je načelnik dr. Murnik najprej kralja prisrčno pozdravil, mu izrazil svojo vdanost, nato pa na kratko orisal zgodovino borb za dragoceni meč njegovega blagopokojnega očeta kralja Aleksandra. Nj. Vel. kralj Peter II. se je prisrčno zahvalil za vdanostne izraze in si z velikim zanimanjem ogledal Aleksandrov meč. Nato je stopil k tekmovalni vrsti in dal vsakemu posamezniku desnico. Vrsta je zatem kralja pozdravila s krepkim »Zdravo!«, kralj pa je prav tako odzdravil s sokolskim pozdravom »Zdravo!«. Za njim sta segla v roke tekmovalcem tudi oba kraljeviča Andrej in Tomislav. Sprejemu je prisostvovalo tudi več drugih odličnih gostov, zlasti Angležev, ki so se čudili izklesanim postavam izbrane vrste naših Sokolov. Vsem je bilo zelo žal, da niso videli nastopa vrste.

* **Slovenska pesem pred kraljem in kraljico na Bledu.** V soboto zvečer je bil naš najboljši pevski zbor Akademski pevski zbor gost našega kraljevskega doma. Zbor, ki ga vodi dirigent France Marolt je sklenil s pesmijo počastiti svojo visoko pokroviteljico Nj. Vel. kraljico Marijo, ki stalno z velikim zanimanjem spremlja požrtvovalno delo tega vzornega pevskega društva. Nastopil je v kraljevem gradiču Suvoboru in zapel štiri pesmi, katerim je dodal še junaško »Hercegovsko«. Nj. Vel. kraljica Marija in Nj. Vel. kralj Peter II. sta se z dirigentom prijazno razgovarjala in se vsem pevcem zahvalila za prelepo petje. Zbor je nato pel v Prosvetnem domu blejskim gostom. Dvorana je bila nabito polna.

* **Kralj je obiskal dirko motornih koles.** Dirko motornih koles na Ljubelj, ki jo je na praznik priredil Motociklistični klub Ilirija, je obiskal tudi Nj. Vel. kralj Peter II. in jo z velikim zanimanjem gledal na najpreglednejši točki nad tržiško carinarnico. Predsednik Ilirije g. Borštnar je ob tej priliki mlademu vladarju podrobno razložil sestavo sporeda in dal razne podrobne podatke o tekmovalcih.

* **Država bo kupila 10.000 vagonov pšenice za vojno rezervo.** Na osnovi nove uredbe o

rezervah hrane bosta morala v kratkem ministrstvu za vojsko in kmetijstvo odkupiti od Prizada 10.000 vagonov pšenice za državno rezervo, in sicer ministrstvo za vojsko 5000 vagonov za svojo rezervo in ministrstvo za kmetijstvo 5000 vagonov za rezervo, namenjeno civilnemu prebivalstvu. Ker bodo morale tudi večje mestne in večje industrijske občine nakupiti pšenico za enomesečno potrebo prebivalstva, računajo, da bodo nakupili za vojno rezervo znašali okrog 20.000 vagonov.

* **Ob 11letnici smrti hrvatskega narodnega voditelja Stjepana Radića** so bile po vseh hrvaških, dalmatinskih in mnogih bosanskih krajih maše za dušnice za pokojnika. V Zagrebu je bila črna maša v katedrali na Kapitolu. Prisostvovali so ji tudi dr. Vladimir Maček, številni hrvatski narodni poslanci in senatorji in zastopniki vseh hrvatskih društev.

* **Pozor pred vohuni.** »Narodna odbrana« opozarja javnost, naj bo v teh resnih časih pozorna na delovanje raznih temnih duš in plačanih vohunov. »Poznamo dve vrsti vohunov: tuje in domače. Tuji vohuni opravljajo svoje odvratno opravilo po svoji poklicni dolžnosti, domači pa služijo tujim delodajalcem samo zavoljo koristi. Velike države plačujejo prav med malimi narodi in državami, ki jih hočejo spraviti pod svoj vpliv, na stotine črnih duš. Nekatere teh izdajalskih duš so dobesedno plačane z denarjem, medtem ko se druge zadovoljujejo z raznimi zastopništvom in drugimi posli, ki jim donajajo koristi. So pa tudi ljudje, ki služijo tujcem zaradi ničvrednih odlikovanj in papirnatih pohval. Ti ljudje raznašajo izmišljotine in zanašajo med naš narod nemir in nezaupanje v lastno moč in sposobnost. Opozarjamo javnost, naj bo pri takih vesteh čim bolj previdna, ker p nadaljnji mširjenjem takih vesti škoduje samo sebi in svoji državi.

* **Delavska zbornica je odpovedala prostore socialistom.** »Slovenski delavec«, glasilo Jugorasa, poroča, da je upravni odbor Delavske zbornice soglasno sklenil odpovedati socialističnim združenjem prostore, ki so jih doslej imela v zborničnih izpostavah v Celju in Mariboru. List pravi, da je upravni odbor Delavske zbornice s to odpovedjo prostorov storil svojo veliko dolžnost. List naglašja tudi, da bo ta ukrep pozdravila vsa slovenska katoliška javnost, kajti udariti po marksizmu, se pravi služiti narodu. Te besede »Slovenskega delavca« so prav takšne, kakršne je za-

grenjenosti na njenem mladem obrazu, komu je neki podobna. Zdelo se ji je namreč, da je zelo slična nekemu, ki ga pozna.

»S čim vam lahko ustrežem?«

Na to blagohotno vprašanje je tujka samo sklenila roke. Odgovoriti ni mogla, tako je bila razburjena. Šele počasi se je umirila.

»Naposled sem vas dobila samo, gospodična,« je nato izjcljala. »Ne veste, kako sem prežala na ta trenutek, kolikokrat sem stala pred vašo hišo, a se nisem upala pozvoniti. Tako težavno je prositi, saj me prav nič ne poznate. Toda upanje me je zmerom spet vlelo k vam. Čutim, da mi boste pomagali, da boste rekli prijazno besedo zame. Ne bom vam napravljala težkoč, nikar se ne bojte, da bom skušala uveljaviti kakšne svoje pravice...«

»Prosim, povejte samo, za kaj gre in kako vam lahko pomagam,« ji je segla v besedo Milka. »Ali ste kakšna moja nesrečna poklicna tovarišica? Ali bi bili radi nastavljeni pri gledališču? Komu naj rečem prijazno besedo?«

»Svojemu ženinu — mojemu očetu.«

Milka je planila pokoncu. Zaskrbljeno je pogledala razburjeno mlado ženo, katere oči so tako tesnobno zrle vanjo. Za trenutek se je bala, da ni imela opravka z blazno žensko.

»Kaj vam nikdar ni govoril o svoji hčeri?« je menila tujka grenko. »Prinesla sem s seboj svoj krstni list, da me ne boste imeli za sleparko. Kar neverjetno se čuje, kaj ne, da pusti eden izmed najbogatejših mož v mestu živeti svojo hčer v bedi?«

Kakor duševno odsotna je Milka pogledala

tujkine papirje, čeprav ni več dvomila v resničnost tujkinih besed.

»Toda, kako je to mogoče?« je vprašala Milka. »Zakaj mi niso o tem ničesar povedali drugi ljudje, če je že gospod Tomažin sam molčal?«

»Mi smo bili še v Mariboru, ko sem se omožila,« je pojasnila mlada žena. »Omožila sem se proti očetovi volji. Ne prikrivam vam tega. Oče mi je tedaj rekel, da ne mara v meni ničesar več videti, če bom svojo namero izvršila. Stela sem tedaj šele 17 let. Nihče se ni brigal zame. Mati je zgodaj umrla, a mojega očeta po cele dneve ni bilo doma. Bil mi je tujec, ki sem se ga bala. Tako je bil Konrad Gornik prvi človek, ki mi je rekel ljubeznivo besedo. Mislila sem takrat, da je za življenje dovolj ljubezen. Zbežala sva, Konrad in jaz. Oče je na moje prošnjo poslal za menoj dovoljenje za poroko, sicer bi me ne bili poročili, saj sem bila mladoletna. Hkratu z dovoljenjem sem prejela 10.000 kron s pripombo, da je to edino, kar mi je dal, in da po njegovi smrti ne prejmem ničesar več. V prvih dneh me to ni prav nič žalostilo. Konrad je bil glasbenik in verjela sem, da ga čaka še velika bodočnost. Denar za začetek sva imela. Konrad se je lahko posvetil skladateljstvu. Toda ne maram vas mučiti z dolgotrajno žalostno zgodbo, saj ste že gotovo uganili, kakšen je bil konec. Denar je pošel in čedalje jasneje mi je postajalo, da me je Konrad vzel le zaradi denarja. Pisarila sem obupna pisma očetu, a odgovora nisem nikdar prejela. Konrad je izgubil potrpežljivost in nekega jutra sem se zbudila sama: Konrad je bil ponoči

pobegnil od mene — v Ameriko. Stela sem takrat 21 let. Pisala sem to očetu in ga prosila za odpuščanje, a vse zaman. Težavno mi je bilo služiti vsakdanji kruh, ker se nisem ničesar učila. Tako sem živela v največjem pomanjkanju...«

»Vaš oče torej ve, kako bedno živite? Ali je vaša pisma bral?«

»Ne vem, če jih je bral?«

»Ste kdaj govorili z njim in mu povedali, kako je z vami?«

Avgusta je prikimala. »Povedala sem mu vse, a ni nič pomagalo. Zdaj razumem, zakaj me ni uslišal. Spet se hoče oženiti, pa sem mu ovira. Gotovo mu mora biti neprijetno, da ima hčer, ki je videti že stara žena. Vi ste tako mladi, tako lepi. Morda bi se ne bili odločili zanj, če bi bili vedeli, da ima gospod Tomažin že tako staro hčer. Toda zagotavljam vam, da vam ne bom v nikako oviro. Na deželo pojdem. Samo toliko naj mi da oče, da bom lahko skromno živela. Gotovo bi ga ne prosila, temveč bi si rajši služila kruh z delom, če bi ne bila bolna...«

Solze so ji lile po shujšanih licih in njen glas, ki je tako ponižno prosil, se je začel dušiti v ihtenju.

Milka je z grozo pomislila, kakšen velikanski znesek je ravnatelj Tomažin porabil samo za vilo in za razkošje v vili, svojega otroka pa je pustil prav dobesedno stradati.

Kakor težek kamen je legel na njeno vest tujkin očeček: »Moj oče je neusmiljen samogoltniš in hudoben človek!«

»Za vašo zadevo se bom pobrigala, bodite brez skrbi,« je rekla Milka toplo in položila ihteči roko na ramo.

pisala pred leti dunajska »Reichspost« ob pri-
liki zadušitve avstrijskih socialističnih zdru-
ženj.

* **Popolna gimnazija v Postojni.** Pred leti
so v Postojni ustanovili nižjo gimnazijo, zdaj
pa je italijanska vlada sklenila dati Postojni
popolno gimnazijo.

* **Tečaj za odpravo govornih motenj v
Ljubljani.** Vsem, ki so se obrnili name s
prošnjo, da bi tudi v Ljubljani priredil te-
čaj za odpravo jecanja in drugih govornih
motenj, sporočam, da se bo ta tečaj začel v
nedeljo 20. tm. v gluhonemnici (nasproti jav-
ne bolnišnice). Vpisovanje bo od 9. do 11.
ure dopoldne. Takrat se lahko prijaviš še
novi zanimanci. Tečaj je namenjen predvsem
šolski mladini, pa tudi odraslim, ki jecajo,
toda največ do starosti 30 let. Ker bo trajal
dnevno samo po eno uro, bodo mogli udele-
ženci iz okolice stanovati doma. Ista ugod-
nost bo tudi za one, ki stanujejo ob železni-
ci in avtobusnih progah. S šolarji pod 12 let
bo moral prihajati v tečaj kdo izmed odras-
lih članov družine. Ker se bodo lekcije da-
jale tudi v skupinah, bo stroške lahko vsak
uravnaval po svojih močeh. Roditelji otrok,
ki še ne hodijo v šolo, bodo dobili posebna
navodila za pravilno ravnanje, da bodo mo-
gli otroku sami pomagati. Tečaj se bo zaklju-
čil v soboto 26. t. m. Vilko Mazi, strokovni
učitelj, Vikreče, pošta Medvode.

* **Utonil je v Vipavi.** Nedavno se je na Vi-
pavi pri Arčunih blizu Renč kopala skupina
otrok iz Mohorinov. Med njimi je bil tudi
11letni Ivan Fajt. Deček je sicer znal plavati,
toda v vodi ga je na lepem zgrabil krč, da je
utonil.

* **Strela zanetila požar.** V Podlanišču nad
Cerknem je nedavno udarila strela v gospo-
darsko poslopje posestnika Ivana Štublja.
Kljub dežju je poslopje pogorelo do tal. Po-
sestnik ni bil zavarovan.

* **Požar v Mirnu.** Nedavno je nastal v hiši
Josipa Mozetiča v Mirnu požar. Na pomoč
so poklicali gasilce iz Gorice, ki se jim je
posrečilo ogenj omejiti. Požar je Mozetiču
uničil precej žita in poljsko orodje.

* **Utopljenec.** Te dni so potegnili iz Save
pri hrastniški postaji utopljenca Alojza Ci-
lenška, delavca iz Trbovelj. Prepeljali so ga
na dolsko pokopališče in ga tam pokopali.

* **Požar v Št. Juriju pri Celju.** Nedavno je
nastal na posestvu Kmetijske šole pri Sv.
Juriju pri Celju na nepojasnjen način velik
požar, ki je upepelil do tal kozolec, poln kr-
me in kmetijskih pridelkov. Ogenj je zajel

tudi del gospodarskega poslopja. Na kraj po-
žara so prihitele gasilske čete od Sv. Jurija,
iz Celja in Gaberja, ki so preprečile večjo
nesrečo.

* **V Dravi je utonil** v Krčevini pri Vur-
bergu 18letni kmečki sin Blaž Bezjak, ki
se mu je bil prevrnil čoln.

* **Gozdovi so goreli.** Pri Pragerskem je za-
čelo goreti v gozdu posestnika Franca Peršur-
ha. Ogenj je prešel na gozd posestnika Šte-
fana Beraniča in Katarine Šumerjeve. Gasil-
cem iz Jabloncev se je posrečilo ogenj udu-
šiti.

* **Smrt delavca v kamnolomu.** Vinko Zajc,
61 letni delavec je bil že nekaj mesecev
zaposlen v Lepoldovem kamnolomu pri Šo-
štanju. Nedavno pa je padel po strmini kakih
30 metrov globoko. Zdravnik dr. Medic je po
prvi pomoči odredil prevoz v slovenjgraško
bolnišnico, kjer pa je nesrečnik umrl. Po-
kojni je bil znan kot priden in pošten človek.
Bil pa je vedno odkrit in značajan mož in
skrben družinski oče. Vsi, ki so ga poznali,
ga bodo ohranili v lepem spominu.

* **Požar v Murščaku.** V nedavni noči je zgo-
rela hiša posestnika Mavrina v Murščaku.
Mavrinove je že enkrat doletela taka nesre-
ča. Pred šestimi leti so jim do tal pogoreli
hlevi. Hiša je bila le malenkostno zavarova-
na. Kako je nastal požar, ni znano.

* **V gozdu se je obesil.** V Ragovem logu pri
Novem mestu se je obesil okoli 40 let stari
moški. O najdbi so bili obveščeni orožniki, ki
so truplo sneli z drevesa. Pri pregledu oble-
ke so dobili v žepu vojaško knjižico in sliko
na ime Malešiča Franca, zasebnika iz Gra-
daca pri Metliki.

* **Smrten padec s slive.** V Mariji Gorici
pri Dobovi je te dni obiral slive posestnik
Niko Klakočar. Krhka veja se je pod nje-
govo težo zlomila in čeprav ni padel globok-
o, je vendar nesrečno naključje hotelo, da
je priletel s trebuhom na ročaj lesenega ška-
fa, ki je stal pod drevesom. Pri tem si je
poškodoval črevesje tako hudo, da mu tudi
zdravniki v bolnišnici v Brežicah, kamor so
ga prepeljali, niso mogli ohraniti življenja.

* **Nevaren požar v Spodnjih Dupljah.** Ne-
davno noč sta zgoreli v Sp. Dupljah gospo-
darsko poslopje in hiša malega posestnika
in sodarja Bajžlja Tineta. V nevarnosti je
bila vsa vas, ker je nesel veter žareče ogor-
ke vsepovsod. K sreči je nekoliko deževalo
in gasilci so kmalu prihite na pomoč od
vseh strani. Kako je ogenj nastal, ni dogna-
no. Živino so rešili.

ja hčerka živi in jaz sem ji obljubila, da
bom njena odvetnica nasproti tebi.»

»Torej se je upala priti k tebi,« je zago-
drnjala in začel nestrpno korakati po majhni
sobi gor in dol. »Gotovo ti ni povedala, da
je zbežala s človekom, ki sem mu bil poka-
zal vrata. Rekel sem ji: »Če postaneš njego-
va žena, ne boš več moja hči.« Zgodilo se je
tako, kakor sem ji bil prerokoval. Nepridi-
prav jo je pustil na cedilu. Zdaj žanje, kar
je sejala. Ali je to moja krivda?»

»Ni mi ničesar zatajila. Toda jaz jo lahko
branim. Bila je še otrok brez izkušenj, ki ni
vedel, kaj je svet. Za svojo zaslepljenost se
je morala bridko pokoriti. Zdaj jo boš vzel k
sebi, ker si njen oče!«

»Ne, Milka. Ni več moj otrok. Zaman mi
prigovarjaš.«

»To je okrutno, brezsrčno!« je vzkliknila
jezno in oči so se ji zablistale.

Stal je pred njo in jo mračno gledal.

»Doslej si me poznala kot krotkega, popu-
stljivega človeka, toda nekaj svoje volje mo-
ram imeti. Ne bi bil to, kar sem, če ne bi
neizprosno hodil svoje poti preko vseh, ki
se mi uprejo. Za zaljubljeno zaslepljenost,
čeprav ji sledi kes, ne poznam odpustanja.
Prav je, da me spoznaš tudi s te strani.«

Skoro grozeče so se glasile te besede. Za-
držana zagrenjenost je zvenela iz njih. V
razburjenosti se ravnatelj Tomažin ni prav
nič zavedal, kako čisto drugačen je bil zdaj
njegov obraz v primeri s smehljajočo se lju-
bezničnostjo, ki jo je bil doslej kazal Milki.
Vsa presenečena je pomislila Milka: takle
bo Tomažin, ko bo moj mož. Zdaj je razume-
la, zakaj se ga je njegova hči bala. Toma-

Ljubke žene so srečne!

Kremi slična pena olivnega olja tega čudežnega mila za nego lepote dovršeno snaži kožo. Pena je tako fina, da ublažuje in olepšuje najobčutljivejšo kožo. Uporabljajte vedno PALMOLIVE za kopanje in celo vaše telo bo ovajalo mladostno ljubkost.

KOMAD SAMO DIN. 7.-

* **Smrtna žrtev udarca.** V celjski bolnišnici je umrl Jožef Cvetko iz Podvina pri Polzeli, ki ga je bil v prepiru udaril neki posestnik z lesenim batom po glavi.

* **Razbojnik Pečovnik prijet.** V nedeljo so tezenski orožniki prijeli zloglasnega razboj-
nika Jožeta Pečovnika. Pečovnik je bil ne-
davno izvršil roparski napad pri Sv. Primo-
žu na Pohorju v Pečolarjevo gostilno. Bil je
nekaj časa tudi v družbi zloglasnega morilca
Greibenška.

* **Skrivnosten umor v Spodnjih Gamelnjah.**
Neki posestnik v Spodnjih Gamelnjah je v

žin je samo čakal poroke, po poroki pa bi se
pokazal v pravi barvi.

Milka se je spomnila, kako zelo se je borila
proti Radoti volji. Radove strastne besede so se ji zdele zdaj kar ljubeznive v pri-
meri s to mrzlo jezo. Kar ustrašila se je ka-
kor ptičica, ki se je ujela v zanko.

»Da, dobro je, da sem te še v pravem ča-
su spoznala,« je rekla odločno mu gledaje v
obraz. »Izjavljam ti, da ne bom nikdar žena
moža, ki je zmožen dopustiti, da mu lasten
otrok umira v bedi.«

Stopil je čisto tesno k njej. »Ali gre res
samo za mojo hčer?« jo je hripavo vprašal.
»Ali se morda ne tiče moža, ki si ga bila
obiskala včeraj, to je tri dni pred porokom?
Da, drago dete, jaz vidim ostreje in razloč-
neje, kakor ti to misliš.«

»Potem tudi veš, da ne bi stala tu pred
teboj, če bi se ne bila včeraj od tistega mo-
ža poslovila,« je rekla odločno. Nato pa jo
je premagalo razburjenje, ki ga je zadrževa-
la že ure, dneve, tedne, in začela je hlastno
govoriti: »Ne, gre samo za vašo hčer. Med
Radom Bizjakom in menoj je konec, in pri-
šla sem domov z odločnim namenom, da bi
držala besedo, ki sem vam jo dala v najob-
upnejšem razpoloženju. Toda vaš otrok mi je
odprl oči, da sem videla pred seboj žalostno
bodočnost, ki bi me doletela ob vaši strani.
Ne! Zdaj vem in čutim, da ne morem iti po
poti, ki sem jo hotela ubrati! Bila je blaz-
nost, da sem bila sklenila postati vaša žena!
Bila bi strahopetnost, če ne bi imela pogu-
ma za umik, dokler je čas...«

(Dalje)

»Bodite previdni, gospodična. Ne dražite
ga. Strašen je, kadar zbesni. Bilo bi mi hu-
do, če bi morali poslušati zaradi mene zlob-
ne besede. Tako dobri ste bili z menoj. Hva-
ležna sem vam že, ker ste me poslušali.«

»Se nikdar se nisem bala kakšnega mo-
ža! Tudi vašega očeta se ne bojim,« je odgo-
vorila Milka samozavestno.

Toda silni strah, ki ga je kazala Avgusta
pred lastnim očetom, je zbudil tudi v Milki
tesnobo, čeprav je bila doslej prepričana, da
je bil Tomažin miren in dober mož.

Avgusta je vztrepetala. Nekdo je bil po-
zvonil.

»Pojdite skozi ta vrata,« je rekla Milka,
ki je malce obledela. »Čez četrte ure se vrni-
te! Le pogumni bodite!«

Milka je bila sama, ko je Tomažin vstopil.

»Dobro jutro, draga,« jo je pozdravil in ji
vljudno poljubil roko. »Tvoja včerajšnja pot,
ki me je zelo razžalostila, je bila torej neod-
ložljiva?«

»Da!« Milka je še zmerom oklevala, ali
naj mu pove resnico ali naj se izgovori s
kako lažjo.

»Vse ti bom povedala pozneje,« je rekla.
»Najprej se moram s teboj porazgovoriti o
mnogo važnejši zadevi. O tvoji hči!«

Svoje besede je izrekla Milka s poudar-
kom in odločno. Učinek ni izostal. Besede so
ga hudo zadele.

»Nimam hčerke,« je rekel z mračnim ob-
razom.

»Seveda si jo zatajil pred vsem svetom,
tudi nasproti meni,« je odvrnila Milka. »Tvo-

svojem gospodarskem posloju nedaleč od hiše našel globoko v seno zakopano truplo neznanega moškega, ki je bilo že precej razpadlo. Preiskava trupla je ugotovila, da je bil neznanec umorjen najbrž iz roparskih nagibov. Orožniki so poizvedovali daleč naokrog, kdo bi mogel biti umorjenec, a niso mogli ničesar dognati. Kakor je pokazalo raztelesenje, je bil umorjenec star okrog 35 let, visok 170 cm in je imel kostanjeve lase. Največ upanja, da bo mogoče zagotovo razjasniti, nudi klobuk, ki so ga bili našli poleg mrtveca in ki ima napis tvrdke Bregar pri Sv. Lovrencu na Dolenjskem. V Bregarjevo trgovino je bilo nedavno vlomljeno in razen drugega blaga so tatovi odnesli tudi nekaj klobukov.

* **Iščejo se podatki o Antonu Mavru.** Junija 1. 1917. je v Smirni kot žrtev svetovne vojne umrl Anton Maver. Njegov oče bi nujno potreboval podrobnejših podatkov o zadnjih dnevih njegovega življenja. Kakor so pokojnikovi starši doslej mogli dognati, je bil z Antonom pri vojaki nekdo iz Križevcev, odnosno iz okolice Ljutomer. Kdorkoli bi kaj vedel o njem, se nujno naproša, da to sporoči na naslov njegovega očeta (Anton Maver, Ljubljana, Jegličeva 5), ki bo obvestil tudi poravnal morebitne stroške.

* **Skrivnostna smrt Franca Kolarja v Dravi.** Te dni so v Mariboru iz Drave potegnili truplo 25letnega posestnikovega sina z Mute Franca Kolarja. Raztelesenje ni moglo natančno pojasniti vzroka Kolarjeve smrti. Mogoče je, da je pokojni postal žrtev zločina, ni pa izključeno, da je izvršil samomor ali pa je po nesrečnem naključju zavozil v Dravo in utonil. Preiskava se nadaljuje.

* **Mladenci rekruti!** Oni, ki ste potrjeni k vojakom in imate pravico do osvoboditve ali skrajšanega roka službe, čimprej vstop v kader, odložite službe v kadru, informirajte se in uredite svoje zadeve pravočasno! Ako je rok zamujen, se ne da več pomagati. Vsa pojasnila daje za malenkostno plačilo koncesionirana pisarna Per Franc, kapetan v p., Ljubljana, Maistrova ulica 14. — Za odgovor priložite kolek ali znamko za 6 din.

* **Sprejem mladeničev** v inženjersko in artilerijsko podoficirsko šolo v starosti od 18 do 21 let. Vsa tozadevna pojasnila dobite ustno ali pismeno: Koncesionirana pisarna Per Franc, kapetan v p., Ljubljana, Maistrova ulica št. 14. Za pismeni odgovor je priložiti kolek ali znamko za 6 din.

Iz naših krajev

Nacionalna mladina je zborovala v Slovenjem Gradcu

Minulo nedeljo je bila v dvorani Gollovega hotela v Slovenjem Gradcu sreska skupščina omladine Jugoslovenske nacionalne stranke. Med mladino je bilo tudi mnogo starejših naprednih mož. Poleg bivšega narodnega poslanca g. Milana Mravlje, tajnika banovinskega mladinskega odbora g. Andreja Uršiča iz Ljubljane in predsednika sreske organizacije Jugoslovenske nacionalne stranke g. Ivana Rojnika sta prisostvovala sreski skupščini tudi predsednik krajevne organizacije g. Pavel Cesar in predsednik mladinske organizacije iz Črne g. Franc Erženčnik.

Zaradi zadržanega predsednika mladinske organizacije g. Kaca Gustava je skupščino začel in podal predsedniško poročilo podpredsednik g. Karel Kokolj. Iz njegovega poročila je bilo razvidno marljivo delo, ki ga je odbor izvršil. Njegova izvajanja so bila dokaz, da se obmejna nacionalna mladina v polni meri zaveda dolžnosti do naroda in države. Tajniško poročilo je podal Anton Smolčnik, blagajniško pa g. Vinko Cajnko.

Pri volitvah novega sreskega odbora omladine Jugoslovenske nacionalne stranke je bil za predsednika ponovno izvoljen g. Gustav Kac iz Šmartnega, za podpredsednika g. Vinko Cajnko iz Slovenjega Gradca in g. dr. Majer iz Šoštanj, za tajnika g. Anton Smolčnik,

za blagajnika g. Karel Kokolj. Poleg teh je v odboru še 16 odbornikov iz Šmartnega, Mišlinja, Zgornjega Doliča, Št. Vida nad Valdekom, Šoštanja, Velenja in Slovenjega Gradca. Odbor je sestavljen iz delovnih omladincev in jamči za uspešno delo.

Nato je banovinski tajnik g. Andrej Uršič prikazal mednarodni in notranjepolitični položaj in stališče, ki ga zavzema nacionalna mladina do položaja. Za svoja izvajanja je bil deležen splošnega odobravanja.

Na kraju je navdušeno pozdravljen spregovoril bivši narodni poslanec g. Milan Mravlje in izčrpno očrtal politične in gospodarske razmere. Njegovim izvajanjem je sledilo viharo ploskanje. Ker je bil s tem dnevnim red izčrpan, je predsedujoči zaključil zbor in vsi so zapeli slovansko himno »Hej Slovani« Gromko je odmevala pesem kot prisega stražarjev naše severne meje.

K uspeli tekmi žanjic na Bizeljskem

Bizeljsko, avgusta.

Kmečki praznik, združen s tekmo žanjic, je priredilo pred tedni tukajšnje delavno društvo kmečkih fantov in deklet. Kakor je lani tekma koscev lepo uspela, tako tudi letošnja tekma žanjic ne zaostaja za lansko prireditvijo. Še celo lepša je bila, kar je bilo opaziti pri krasnem sprevedu, na samem tekmovališču in na veseličnem prostoru. Vidi se, kaj zmoreta kmečka zavednost in dobra volja.

Pred poldrugim letom ob ustanovitvi društva je neki nasprotnik rekel: »Kaj bo to društvo! Premladri so in nimajo pravega voditelja.« Ni pa pomislil, da sam ni starejši od marsikaterega člana našega društva. Ta naša mladina, ki z žuljavimi rokami in v potu svojega obraza prideluje sadove, od katerih on na lahek način živi, bo pač tudi smela imeti svoje pravice in svojo besedo. Takšnih in podobnih besed se je slišalo mnogo. »Kdor se v nedeljo uči kositi in žeti, ta ne bo nikdar gospodar ali gospodinja,« je rekel dotičnik. Dosti žalostno je, da takšne besede izgovori naobražen človek, ki živi na deželi od sadov, pridelanih s krvavimi žulji. Kaj res noče razumeti, kaj se pravi tekmovali in kaj učiti? Tekmam, ki jih prirejejo mestni ljudje, pa najbrž ne bi nasprotoval. Peče ga pač le zmagovita kmečka zavest.

Šaljevci pravijo, da so bile vse prošnje za dež na dan prireditve zavrnjene, ker so bile prepozno na pošto dane, ali pa premalo kolkovane. Vreme se nam je izkazalo res dobrohotno.

Nasprotniki še zdaj napadajo društvo in prireditelje, zlasti pa govornike, s takega mesta, kjer jil ne smeš ugovarjati. Pa razprtije delajo. Naj vedo, da se posojilo vračila veseli. Podpirajte kmečko zavednost in in ne pozabite, da ste sami izšli iz kmečkih domov.

Razbojnik Grebenšek priznava štiri umore

Celje, v avgustu.

Te dni sta velenjska orožniška narednika gg. Fran Bezjak in Alojzij Muršec prišla v planinski koč na Kozjaku nad Velenjem nevarnega 40letnega razbojnika Alojzija Grebenška iz Kavč pri Št. Ilju nad Velenjem in ga odvedla v Celje, kjer sta ga izročila celjskim orožnikom. Poveljnik celjske orožniške čete major g. Vidakijević je takoj prevzel vodstvo preiskave in zaslial Grebenška. Zločinec se je sprva izvil na vse načine, nato pa se mu je jezik razvezal in priznal je dolgo vrsto tatvin, vlomov in razbojstev, ki jih je izvršil sam ali pa v družbi s svojimi pajdaši, med katerimi so bili bratje Avgust, Andrej in Ivan Žgankovi iz Založ pri Polzeli, Žgankovih svak Pavel Arh iz Ločnice in drugi.

Z aretacijo razbojnika sta med drugim tudi pojasnjena roparska umora v Medlogu pri Celju in v Šeščah pri Št. Pavlu pri Preboldu. Pri roparskem umoru gostilničarja Antona

Ocvirka in njegove žene Rozalije so sodelovali Grebenšek, Žgankovi, Arh in natakariča pri Ocvirku Julka Terčičeva. Ocvirka je ustrelil Avgust Žgank, njegovo ženo Rozalijo Andrej Žgank. Oba sta obležala mrtva. Pri iskanju plena je pomagala tudi natakariča Terčičeva, ljubica Avgusta Žganka.

Umor v Šeščah je zasnoval Avgust Žgank. Sodelovali so Grebenšek, Avgust in Andrej Žgank in Arh. Spečega 70letnega mlinarja Franceta Janšo je ubil s kladivom Grebenšek, Janšovo 78letno ženo Julijano pa Avgust Žgank, prav tako s kladivom. Zatem je Andrej Žgank še oba prebodel z nožem. Ko so pobrali ves plen, so šli k Žgankovim v Založah, kjer so si ga razdelili.

Grebenšek je dalje priznal roparski napad v hišo Frančiške Žolnirjeve v Gorenju pri Šmartnem ob Paki, ki ji je vzel 4000 din, roparski napad na posestnika Tavčarja na Polzeli in roparski napad v stanovanje posestnice Helene Oničeve v Gotovljah pri Žalcu.

V Založah pri Polzeli je vdrl Grebenšek skozi okno v hišo posestnice Frančiške Vašlove in s samokresom v roki izsilil od nje 350 din. Lani je v Plešivcu pri Velenju napadel posestnika Franceta Žigerta, mu odvzel lovsko puško in ga z njo ustrelil v levo nogo, nato pa odnesel večjo vsoto denarja. V Podkrajju pri Veliki Pirešici je napadel posestnika Jakoba Blagotinskega, ga obstrčil s samokresom na nogi in mu prav tako vzel večjo vsoto denarja. Letos 17. junija zvečer je vdrl s tovariši v hišo posestnice Frančiške Romove na Polulah pri Celju ter napadel njo in njeni dve hčerki, da bi jih oropal, vendar pa so ga po hudem boju prepadli. V Dobriši vasi pri Petrovčah je letos pomladi vlomil v hišo posestnice Razborškove in odnesel 8800 din. V Dobrteši vasi pri Št. Petru v Savinjski dolini je dvakrat po vrsti vlomil v trgovino Blaža Matka in odnesel blaga v vrednosti 800 din. Ob priliki vloma v hišo veleposestnika Josipa Lenka pri Št. Petru v Savinjski dolini je odnesel lovsko puško, denar in več oblek v vrednosti 4000 din. V Zgornji Loznici pri Žalcu je vlomil v hišo posestnika Josipa Kralja in odnesel za 2000 din jestvin.

V Petjem pri Velenju je vlomil v neko trgovino in si prisvojil večjo količino manufakturnega blaga. V Veliki Pirešici je vlomil dvakrat po vrsti v trgovino Zofije Stamolove in odnesel za 1800 din blaga. Pri vlamu v železniško skladišče v Šmartnem ob Paki je odnesel več pošiljk v vrednosti 1700 din. Vlomil je v skladišče graščine Ottona Barina v Novem Klostru pri Št. Petru in odnesel 800 din vredno balo hmelja. Vlomil je v Mastnarjevo trgovino v Črnovi pri Velenju in odnesel precej špecerijsekga in manufakturnega blaga. V Zgornjih Hrušovljah pri Št. Petru je vlomil v zidanico posestnice Terezije Tavčarjeve in odnesel 55 litrov vina. Nekatere zločine je izvršil sam, druge pa s pomočjo svojih tovarišev.

Marljivi celjski orožniki nadaljujejo preiskavo pod vodstvom majorja g. Vindakijevića z vso vnemo. Ob vesti, da je bil Grebenšek aretiran, si je prebivalstvo Celja, Savinjske in Šaleške doline globoko oddahnilo in pričakuje, da bodo ti strašni zločinci deležni kazni kakršno zaslužijo.

Za smeh in kratek čas

STRAH PRED TAŠČO

Žena: »Nič mi nisi povedal, da si se odrekel popivanju.«

Mož: »Veš, zadnjikrat, ko sem prišel pijan domov in je bila tvoja mati tu, sem jo videl dvojno in tedaj sem se zaklel, da ne bom več pil...«

PRI ZDRAVNIKU

Zdravnik: »Malo shujšati morate, gospa Čelesnikova. Priporočam vam čim več sadja in sočivja.«

Čelesnikova: »Rada bi samo vedela, gospod doktor, ali naj jem sadje pred jedjo ali po nji...«

PRI ZDRAVNIKU

Zdravnik stopi v čakalnico in vpraša: »Kdo čaka najdalje?«

»Jaz čakam že pol leta,« odgovori krojač in mu pokaže račun.

Prebivalstvo ruskih mest se silno množi

Letos januarja so v Rusiji našli, kakor smo že poročali, nad 170 milijonov ljudi. Od zadnjega štetja se je število prebivalstva zvišalo za 15 odstotkov in nikjer drugod v Evropi prirastek prebivalstva ni tako velik. Ker se država pospešeno industrializira, se selijo ljudje z dežele v mesta. Leta 1926. je bilo po tedanjem štetju v mestih samo 26 milijonov prebivalcev, zdaj pa so našli, da živi v mestih že 56 milijonov ljudi in se je torej v 12 letih število prebivalstva v mestih zvišalo za 112 odstotkov.

V Moskvi se je število prebivalstva v času od leta 1926. podvojilo. V letu 1926. je bilo v Moskvi okoli dva milijona prebivalcev, zdaj pa jih je nad štiri milijone. V Leningradu je bilo tedaj nekaj nad en milijon lju-

di, zdaj jih je nad tri milijone.

Poleg tega je zdaj v Rusiji že dolga vrsta mest, ki v letu 1926. še niso obstajala. Čisto novo mesto je Karagunda, ki ima že 146.000 prebivalcev. Magnitogorsk ima 145.000, Stalinsk 76.000, Komsolomsk 70 tisoč ljudi. Prebivalstvo v drugih mestih, kakor v Stalingradu, Murmansku, Prokojevsku, Džerdžinski in Stalinskabadi, pa se je za desetkrat pomnožilo.

V letu 1926. je bilo v Rusiji še 1.697.000 brezposelnih, a zdaj jih ni več. V tistem času je bilo samo 1,7% kmečkih posestev kolektiviziranih (združenih v skupno gospodarstvo), zdaj pa pravijo uradni podatki, da se je združilo v skupno gospodarstvo že 93,5% kmetijskih gospodarstev.

Narod, ki se komaj razlikuje od živali

V pragozdovih južnoameriške republike Paragvaja živi ljudstvo, ki je najmanj prosvetljeno na svetu. To so Gvajaki, ki jih v svoji knjigi opisuje francoski potovalec Jean Vellard. Moški in ženske hodijo tam čisto goli in njih jezik je tako siromašen, da nima niti besede za očeta in mater. Bivališč ne poznajo. Njih najbolj razvito orodje je kamenita sekira. Orožje jim je pa lok.

Odrasli Gvajaki so visoki komaj poldrugi meter. Živijo v skupinah po petnajst do dvajset ljudi in so brez poglavarjev. Le tisti, ki ubije kakšnega jaguarja in nosi potem čepico iz kože te zveri, ima nekaj moči nad drugimi. S pastmi lovijo živali, ribarijo pa z lokom in puščicami, ker mrež in trnkov ne poznajo. Če ne dobe boljšega, se preživljajo z jagodami, grenkimi pomarančami ali s črvi.

Enkrat na leto imajo svojo srečno dobo.

to je takrat, ko so gnezda divjih čebel v tleh in v votlih drevesih napolnjena z medom. Gvajaki se spravijo tedaj na ta med in ga sproti uživajo, ker niti ne mislijo, da bi se založili za slabe čase. Na drevesa plezajo s čudovito spretnostjo, ker se jih morejo oprijemati s prsti na nogah kakor opice. Rajši pa poderejo celo drevo, kakor da bi plezali nanj, če naletijo na čebelno gnezdo. Vellard pravi, da do danes še ni uspelo ujeti nobenega živca odraslega Gvajaka. Svoje mrtvece pokopavajo s posebno svečanostjo. Kadar si krešejo s kremenci ogenj, pojejo nekakšno žalostinko, s katero prosijo dež za milost. Boje se ga bolj kakor Evropevc in jaguarjev. V določeni starosti jih zagrabijo divja želja. Tedaj zbežijo od tistih, s katerimi so dotlej živeli. Nihče ne izve, kje se tedaj potikajo. Ta želja je čudna bolezen, ki je ni mogel do- slej ozdraviti še noben zdravnik.

Z letali ropajo živino

Ameriški razbojniki, ki jih oblastva zadnja leta z vso odločnostjo preganjajo, se v zadnjem času poslužujejo letal. Ne mine skoro dan, da ne bi kak živinorejec prijavil oblastvom napada skrivnostnega letala na njegovo živino. Veliko letalo se spusti na travnik. Njegova posadka napade pastirje, jih zveže in jim zamaši usta, potem pa ubije živinčce, ga razreže in spravi meso v letalo. To meso se kmalu pojavi na trgu v mestu.

Oblastva so ukrenila vse potrebno proti tem zločincem. Zahteva nekaterih živinorejcev, da bi kar na pašnikih ustanovili postaje protiletalske obrambe, je bila odklonjena, ker bi utegnili biti v nevarnosti prometna letala, če bi se morala v sili spustiti na tla. Na ame-

riških zračnih progah letajo letala namreč tudi ponoči.

Razbojniki napadajo z letali pastirje zlasti v oddaljenih gorskih krajih. Nek pastir, ki se je med napadom skrnil za skalo, tako da ga napadalci niso mogli najti, je pripovedoval, da je zaslišal v temni noči brnenje motorjev. V naslednjem trenutku so posvetili na pašnik močni žarometi in na tla sta se spustili dve letali. Iz njih je skočilo več mož, ki so pobili na tla dva pastirja, potem pa začeli streljati živino. Izbrali so si najlepšo. Pobito živino so odvrlekli k letalom, jo naložili in izginili. Samo mlake krvi pobite živine in zvezana pastirja so ostali na pašniku kot priče nočnega napada.

prejeli odlok, da morajo odpotovati v 24 urah. Prav tako odpovedujejo hišni lastniki poljskim najemnikom stanovanja.

× **Strašna usoda židovskih beguncev.** Parnik »Parita«, na katerem že tri mesece blodi 600 židov iz bivše Češkoslovaške, je že vrsto dni pred lukom v Smirni in ljudje zamašajo na dovoljenje za izkrcanje. Ker ni bilo izdano dovoljenje, so židje zagrozili kapetanu, ki je hotel z ladjo odpluti, da bodo ubili njega in vso posadko, ki šteje 43 mož. V tem nejasnem položaju se je kapetan obrnil na policijo za posredovanje. Šef policije je svetoval židom, da zapuste pristanišče in da se pokore zakonu. Židje so dejali, da je to velika nesreča zanje in so prosili, naj jih

puste na ladji blizu pristanišča. Čeprav je parnik precej oddaljen od obrežja, je neprestano čuti z njega jokanje žensk in otrok.

× **V kopalnih oblekah so se skušali vtihotapiti v Palestino.** Palestinska oblastva so prejela 287 judovskih beguncev, ki so se skušali skrivaj izkrcati v Haifi. Tedaj, ko jih je policija zalotila, so bili na petih velikih čolnih. Vsi so bili oblečeni v kopalne obleke in s seboj so imeli tudi reševalne pasove. Policiji se je to nenavadno veliko število kopalcev zazdelo sumljivo in je začela zadevo preiskovati. Vse so zaprli v Haifi.

× **Človek z jeklenimi pljuči se je poročil.** Fred Snyte, človek z jeklenimi pljuči, se je te dni poročil s 25-letno Terezo Larkingovo, s katero je že od otroških let velik prijatelj. Fredu je danes 29 let. Kakor je znano, je pred tremi leti zbolel v Šanghaju za otroško paralizo in od tistega časa živi stalno v posebni napravi, ki mu umetno dovaja zrak v pljuča.

× **Velika ognjena krogla na nebu.** Letošnje leto je res polno redkih nebesnih pojavov. Kažejo se nove repatice in zvezdni utrinki so zelo pogosti. Enega takih redkih pojavov so opazovali nedavno ponoči v Mecklenburgu in na Pomorjanskem. Ponoči ob 22. uri se je na jasnem nebu prikazala ognjena krogla, mnogo večja kakor mesec in se z veliko naglico vrtela. Iz vrteče se krogle so na vse strani švigali dolgi žarki. Ko se je meteor kake pol minute tako vrtel, je v severnovzhodni smeri švignil po nebu in izginil za obzorjem. Za njim se je potegnil veličasten svetel rep, iz katerega so se vsipale iskre. Pri vsem pojavu pa ni bilo slišati ničakega poka. Meteor take velikosti je zelo redek gost našega neba. Opazovalci so najprej mislili, da je mesec ušel s svojega tira, toda ta je stal ves čas trdno na nebu, pa ni bil ne tako velik in ne tako svetel kakor meteor.

× **Najhujši strup na svetu.** Znanstveniki v Transvalu v južni Afriki so raziskali rastlino, ki jo imenujejo adenijo in so ugotovili, da je sok te rastline 5000krat bolj strupen od strihnina. Ta strup je gotovo najmočnejši, kar jih doslej pozna človeštvo.

× **Kako je skrivaj odnašal diamante.** Pri nekem izdelovalcu steklenih oči je pred več leti nekdo iz Južne Afrike naročil stekleno oko posebne vrste, ki naj bo spredaj navaden posnetek živega očesa. Zada pa bi imelo jamico. Mojster je izdelal oko natančno po naročilu in ga odposlal. Sele te dni je izvedel, v kakšne namene je služilo to umetno oko. Pri njem se je zgledal naročitelj sam in mu razkril ozadje svojega nenavadnega naročila. Dejal je, da je bil, ko je bil eno oko izgubil že v zgodni mladosti, več let zaposlen v Južni Afriki pri iskanju demantov. Znano pa je, da so preiskave takih delavcev silno stroge, da ne bi kdo odnesel kakega demanta. Ko odhajajoče delavce preiščejo do vseh kotičkov, kamor bi bilo mogoče kaj skriti, pa je omenjeni mož opazil, da mu nikdar ni bilo treba vzeti iz očesne votline stekleno oko in ga dati pregledati. Kdo bi si pa tudi mogel misliti, da bi tudi tu moglo biti tako skrivališče. Tako je prišel na misel, naročiti si tako stekleno oko, ki bi zadal imelo majhno vdolbino, tako veliko, da bi se vanjo lahko skril demant in tako iztihotapil mimo preglednikov. Naročil si je tako oko in si z njim v nekaj letih nabral čedno premoženje, s katerim se je na stara leta vrnil v domovino.

× **Mož, ki ne more umreti.** Za znanstvenike je velika uganka življenje nekega madžarskega kmeta. Mož je namreč že trikrat umrl, pa je še zmerom živ. Prvič je umrl med vojno. Pobrali so ga na bojišču in ugotovili njegovo smrt. V mnogimi drugimi mrtveci so ga položili v skupen grob, toda preden so grob zakopali, se je prebudil in prosil za požirek vode. Drugič je umrl pred petimi leti v neki bolnišnici. Dva dni je ležal na mrtvaškem odru, ko pa so ga položili v krsto, da bi ga odnesli v grob, se je prebudil. Tretjič je umrl pred nekaj dnevi. V njegovi postelji so ga našli mrtvega. Njegove sinove je čudna preteklost očeta izučila in so čakali s pogrebom. V resnici se je čez dva dni spet prebudil.

× **Turki se selijo iz Bolgarije in Rumunije.** Končane so priprave za vrnitev turških izseljencev iz Bolgarije in Rumunije v Turčijo. Po letošnjem načrtu je določeno, da se bo preselilo 15.400 oseb, izmed katerih odpade 12 tisoč na Turke iz Bolgarije. Prva skupina izseljencev bo zapustila Varno 20. avgusta.

× **Čehom je odvzeto vsako orožje.** Vlada češkomoravskega protektorata je objavila odredbo, po kateri se morajo izročiti oblastvom vsa razstrelivna sredstva in orožje, tudi lovške puške in lovski noži. Za prestopke te odredbe je zagrožena stroga kazen z ječo, v posameznih primerih pa celo s smrtjo.

× **Izgon Poljakov z Dunaja.** Z Dunaja so začeli izganjati poljske državljane. Mnogi so

NAPISAL MIRKO BRODNIK

Srce v okovih

ROMAN

»Potem sva si vse povedala. Danes imam še delo. Najbrž za vso noč«, je dodal. »Torej kadar pride ura odločitve, smem z vami računati?«

Kregar je brez besed prikimal in vzel klobuk. Obrnil se je, ne da bi se bil poslovil od neznanca, ki mu je molil roko. Ko je zaprl za seboj vrata in so se njegovi koraki izgubili na stopnicah, se je neznanec za pisalno mizo zlovešče zasmejal:

»Le cepetaj, ribica! Ne uideš mi iz mreže. Če pa poskusiš, tedaj...«

Namrdnil je obraz in zategnil ustnice v ostuden režaj.

Četrty del

Skrity zaklad

Prvo poglavje

V zavetju

Lepo popoldne je legalo na sibirsko tla. Nebo je bilo jasno. Le na vzhodu je vstajalo nekaj drobnih meglic, ki so se podile po nebu. Prostrana ravnina je spokojno spala, vsa žareča v vročini, kakor bi se ji ne ljubilo niti dihati. Tu pa tam je stalo visoko drevo in z gostimi vejami metalo senco na presušena tla. Sonce je stalo visoko na nebu in neusmiljeno žgalo, da so bile poljane kar rjave.

Le majhen griček je vstajal iz te ravnine. Na vrhu je stalo šibko drevo, vse veje je imelo okleščene od zimskih viharjev. Zdaj je počivalo in si nabiralo novih moči. Zelenelo je, toda dosti vej je ostalo brez listja.

Doli pod gričkom je bila majhna vasica, štiri hiše so se stiskale druga k drugi.

Če je človek pogledal med nje, je videl, da so bile prazne, zapuščene. Nikjer ni bilo žive duše. Bog ve, ali so prebivalci odšli kam ven, ali jih sploh ni več bilo?

Vsem hišam se je poznalo, da je nedavno mimo njih vihral vihar revolucije. Zdaj so samevale kakor bi počivale.

Sredi med njimi je bil globok vodnjak, toda njegov pokrov je bil zaprt in vedro izsušeno, da bi se bilo razletelo, če bi se ga bil dotaknil.

Samo majhna stezica je vodila do teh hiš, ki so spale kakor bi bile mrtve. In po tej stezi so prihajali štirje jezdec, ki so se počasi bližali. Spredaj je jezdil visoko rasel mož mrkega pogleda in lepe črne brade in se pazljivo oziral na vse strani. Ko je za gričkom zagledal vasico, je za trenutek postal, potem je vzpodbodel konja, ga potegnil za povodec in ga obrnil. V naglem diru se je vrnil k svojim tovarišem.

»Zdaj pa pazite«, jim je kričnil. »Bližamo se vasi. Počakajte tu. Najprej grem pogledat, ali je varno.«

Jezdci so obstali. Trenutek nato je njihov vodja že izginil v daljavi.

»Če Bog da, bomo po dolgem času spet enkrat pošteno spali«, se je tedaj oglašil drugi jezdec. Glas je izdajal, da je bila ženska. Izpod rdeče kozaške čepice so se ji vsipali dolgi kostanjevi lasje. Njen zagoreli obraz je bil prelep za to pusto okolico.

»Zadnji čas je že«, se je tedaj oglašil tretji in poklical mladega fanta, ki je jezdil za njimi kot zadnja straža.

Jezdci, ki so jih pravkar srečali, so bili naši znanci Branko, Janez, Nadja in Mitja.

Zatekli so se v senco gostih vej košatega drevesa in tam počakali. Kmalu je pridiral Branko s poizvedovanja. Vrnil se je z vestjo, da v vasi ni žive duše.

»Kar naprej«, je rekel in se spet zavihtel na konja. »V desetih minutah smo tam.«

Brez besed so vzpodbodili konje za njim.

Ko so prišli v zapuščeno vasico, so hitro pregledali vse hiše. Precej prostorno poslopje je zraven vodnjaka je bilo kakor nalašč za nje. V njem so našli celo nekaj pravih postelj in to je bilo tisto, kar jih je najbolj razveselilo. V hlev, ki je stal tik zraven hiše, so

spustili svoje konje. Janez jim je nametal v jasli seno in prinesel vode, ki jo je komaj spravil na dan iz izsušenega vodnjaka.

Medtem so znesli v hišo vse svoje reči in se za silo uredili. Zunaj so dobili nekaj drv in kmalu je na ognjišču prasketal ogenj. Nadja si je dajala opravka s pripravljanjem kosila, Branko in Janez pa sta se vrgla na posteljo. Še celo Mitja, ki je bil zmeraj dobre volje, je postal molčeč in skoraj čemerren.

Ko je bilo kosilo kuhano, ga je Nadja prinesla na mizo. V tek jim je šlo. Deset dni so preživeli samo od hrane, ki so jo nosili s seboj. Deset dni niso niti toliko stopili s konj, da bi se bili dobobra odpočili. Silni napor teh dni so jim tako šli v kosti, da jih zadnje dni niti občutili niso, kakor bi bili za vse otrpli. Šele zdaj, ko so našli zavetje, kjer se lahko odpočijejo, jim je nenadoma spet prišla v vse ude utrujenost, ki so jo prej pozabili.

Po kosilu so ostali nekaj časa pri mizi, da se pogovore, kam bi se zdaj obrnili. Ta mala vasica je ležala daleč od velike ceste in zato so mislili, da je varna pred napadi in boji, ki se v bližini mest in ceste vrše vsak dan. Zato je Branko menil, da bi bilo najbolje, če ostanejo vsaj nekaj dni tu, da se pošteno odpočijejo in pripravijo na vse težave, ki jih še čakajo.

Vsem se je zdelo tako prav. Najbolj zadovoljen je bil Mitja, ki je že nekaj dni tožil, da ga od neprestane jeze hrbet boli. Njegov konj ni bil kaj prida. Staro kljuse, ki so ga našli prestražanega na kraju, kjer se je nekaj dni prej vršila borba med rdečimi in belimi četami. Čeprav je bilo že mesec dni odtlej, se konj vendarle še ni popravil. Največ je bila temu vzrok neprestana jeza in pomanjkanje počitka.

In so ostali. Peti dan je že tekel, kar so stanovali v zapuščeni vasi, toda na odhod še niso mislili. Samo enkrat je Branko omenil, da se bo treba pripraviti na pot, toda tisti večer so zagledali z griča daleč na obzorju velik krvavo rdeč žar v smeri svoje poti. Vedeli so, kaj to pomeni. Tam se vrše boji, mesta gore, in dokler se ne pomiri, ne smejo iti dalje, če hočejo ostati živi in zdravi. Tako se jim je zgodilo že dostikrat zadnja leta. Kar so potovali po Rusiji, kar so potovali po Sibiriji. Ti plameni na obzorju so jim bili kakor veliki plotovi, ki so jim branili iti naprej in jih ovirali pri begu. Samo enkrat se jih niso ustrašili. To je bilo pred poldrugim letom, pozimi, ko so bili pravkar prišli z Urala in zagledali široko sibirsko ravnino.

Takrat je še kar gorela v njih misel, da morajo hitro naprej in samo naprej, in nobene prilike, pa najsi bi bila še tako nevarna, se niso ognili. Kmetje so jim povedali, da nedaleč od njih divja boj. Svarili so jih, toda za njih opomine se niso menili. Slep so šli naprej. In potem so se nenadoma znašli sredi med dvema ognjema. Bele in rdeče čete so jih napadle in le s težavo so jim ušli. Janez je dobil kroglo v nogo; na srečo mu ni zdrobila nobene kosti, vendar je minulo štirinajst dni, preden se je toliko popravil, da je lahko spet sedel na konja.

Da, to je bilo še takrat, ko so hoteli samo naprej in naprej. Zdaj so se že toliko sprijaznili z usodo, da so računali tudi z njo in s časom. Ta poskus jim je bil dobra šola. Če bi bili takrat počakali, da se nasprotnika umakneta, ne bi bili zamudili niti dneva. Tako pa so morali ostati štirinajst dni v enem kraju.

Pozno tisti večer so se vrnili na dom, ki so si ga prilastili in po svoje uredili. Spet so tekle ure za uro kakor zmerom, v pogovoru, v spominih na preteklost in upih v bodočnost.

Kdor bi bil poslušal njihov pogovor, bi bil videl, da je bil čisto drugačen kakor takrat, ko smo jih pustili v vlaku, ki jih je peljal iz

Voznesenska v osrčje Rusije. Takrat so samo čutili, da so majhna družina, ki jo veže borba za življenje in obstoj. Čas in nevarnost so jih še bolj navezali drugega na drugega. Nič več ni bilo dušičnega molka, vse misli so bile last vseh.

Janezov pogled ni nič več tako plašno uhaljal k Nadji. Videlo se je, da se je tu dosti izpremenilo. Tudi Nadja se ni več tako boječe obračala k Branku. Neprisiljene, mirne so postale vse njene besede. V dolgem času skupnega bivanja in skupne borbe z usodo je izprevidela, da zaman čaka trenutka, ko bi si ga osvojila. Preveč je še živel v Branku spomin na njo, ki mu je bila vse.

Težko se je vdala v to misel, toda junaško je premagala vse svoje koprnjenje, vso svojo ljubezen.

Videla je Janeza, kako je hrepenel po njej, in nehote se je jela zanj zanimati. Izprva morda samo iz usmiljenja — kdo pozna žensko? Nič več se ni skrivala pred njim, čedalje več naklonjenosti mu je kazala. Mogoče je bilo v tej naklonjenosti tudi nekaj občudovanja, zakaj Janez je v dolgih mesecih skupnega bivanja in boja pokazal toliko močnatosti in junaštva, da ga je nehote primerjala z Brankom.

Nadja je popoldne odjezdila v spremstvu Mitje v okolico.

Vrnila se je utrujena šele zvečer. Branko in Janez sta kar onemela, ko sta jo opazila. Njen obraz je bil čisto izpremenjen, blede kakor zid.

»Nadja, kaj je z vami?« jo je hlastno vprašal Janez. Glas mu je podrhteval v skriti bojazni.

»Zdi se mi,« je rekla vsa zasopla, »da te kraje poznam. Moj Bog, če je to res...«

Skrila je obraz v dlani. Od razburjenja je vsa trepetala.

»Že ko sem zagledala samotno drevo na griču, mi je nenadoma postalo tako tesno pri srcu. Kakor bi ga bila že od nekdaj poznala. Kakor bi ga bila videla v lepih sanjah. In ta vasica. Tudi njo sem že nekoč videla,« je pristavila, ko je udušila solze. »Toda niti misliti si nisem mogla, da bi moglo biti kaj res na mojih slutnjah. Vse dni, kar smo tu, sem bila kakor na trnih. Čedalje bolj je vstajalo v meni prepričanje, da mora biti tu nekje moj dom. Izbiti sem si ga hotela iz glave, rekla sem si, da to ne more biti res, da mora pokrajina, kjer sem nekoč živela, ležati še bolj proti vzhodu, toda nekaj me je gnalo tja proti gozdu, ki se skriva v soparni meglici. Prepričati sem se hotela, da se samo slepim. Zato sem danes odšla z Mitjo tja. In kraji so mi postali še bolj znani. V onem gozdu se skriva moj dom,« je končala. »Ne motim se.«

»Morda že jutri pojdemo vsi tja in se sami prepričamo,« je tedaj rekel Branko. »Čemu bi čepeli v tem brlogu, če je morda vaš dom bližje?«

»Ali je daleč od ceste?« je potem vprašal. »Da,« je potrdila Nadja. »Precej daleč je. Med gozdovi je skrit, samo majhna jasa je na obeh straneh.«

»Potem ga morda ni doletela usoda drugih dvorcev. Nemara ga čete, ki so se tu okoli borile, niso opazile.« Premolknil je. »Na vsak način zvemo jutri kaj več.«

Drugo poglavje

TABORIŠČE SMRTI

Kmalu nato je v samotni vasi ugasnila edina luč. Vsi so zaspali, le Nadja ni mogla zatisniti očesa. Časih je zahrkal konj v hlevu in nestrpno udaril s kopiti po lesenih tleh.

Misli, ki se jim je vdajala, je niso pustile. Upanje, da bo morda že jutri videla svoj pravi dom, ki je o njem sanjala leta in leta, in ji je ostal nezabrisan v vsej svoji lepoti in miru, je bilo vzrok, da je drhtela. Spomnila se je, koliko je bilo trpljenja, preden je prišla do vrat svojega raja, kjer je zdaj čakala, da se ji odpro...

Vsega se je spomnila, vseh grozot, vseh trenutkov, ko je morala tudi ona gledati smrti v obraz...

(Dalje prihodnjič)

Ženski vestnik

Pravila za kuhanje

Da jedila pri kuhanju ne izgube preveč redilnih snovi, se moramo držati naslednjih navodil:

1. Hrani vsa jedila do uporabe tako, da ostanejo sveža. Ne nakupi ali, če imaš sama vrt, ne naberi preveč zelenjave, temveč le toliko, kolikor je potrebuješ za en dan. Pazi, da ti jedila ne obleže golazen, kakor muhe in drugo, ker golazen prenaša bolezni.

2. Začni pravočasno, a vendar ne prezgodaj kuhati. Prekuhana jedila izgube na okusu in na hranljivosti.

3. Ne namakaj nobene zelenjave predolgo v vodi, tudi krompirja ne, ker s tem izpereš večino redilnih snovi. Izjeme so edino fižol, suh grah, posušeno sadje, suhe gobe in slaniki.

4. Prejšnji načini kuhanja zelenjave, ko se je vsaka zelenjava poprej poparila, niso več umestni. S poparjenjem odstraniš večji del rudninskih snovi, ki jih naše telo tako potrebuje. Če ima zelenjava, pripravljena kot prikuha, morda bolj trpek okus, tedaj dodaj zelenjavi nekaj žlic kisle smetane. Če te nimaš, pa mleka.

5. Vsako zelenjavo kuhaj kolikor mogoče v mali količini vode, da se bolj duši, kakor pa kuha. Mlado zelenjavo, kakor ohrovt, zelje, rajši duši na masti, ker ima ta zelenjava sama na sebi dovolj vode.

6. Vsako zelenjavo kuhaj hitro in na vročem ognju, da se res hitro skuha. Če kuhaš zelenjavo dolgo in počasi, dve do tri ure, izhlape skoraj vse redilne snovi.

7. Prikuhe in sploh jedi brez potrebe mešati je zelo neumestno. Pri tem se tudi vse razmečka in je videti potem jed neokusna.

8. Pripravi jedila zmerom sveža in jih lepo naloži v skledo, da je jed tudi očesu prijetna.

9. Skrbi tudi za to, da imaš štedilnik vedno čist, kadar kuhaš, in da ti jed ne prekipi in se potem na plošči ne smodi.

10. Shrani jed, če ti je ostala, na hladno, jo dobro pokrij in pazi, posebno pri mesnih jedeh, da ne pridejo poleg muhe.

Za kuhinjo

Jabolčni sir. Dve kile jabolk operi in zreži na krahle, obreži samo, kar je črvicega. Po jabolkih polij sok ene limone in naribano lupinico, nato popari s pol litra kropla in pripravi, da počasi zavro. Vro naj toliko časa, da postanejo mehka. Med kuhanjem pridno mešaj, da se ne prismoje. Kuhana jabolka nato pretlači skozi sito. Dve kili sladkorja (sipe) in pol litra vode zavri. Sladkor naj vre toliko časa, da se potegne nit ali da se strdi kapljica sladkorja, ki jo kaneš v mrzlo vodo. Med kuhanjem sladkorja pobiraj umazano peno, da ostane sladkor popolnoma čist. Šele nato stresi k sladkorju pretlačena jabolka in kuhaj dalje, da se zgosti. Jabolčni sir mora biti tako gosto kuhan, da se ne razleže in obdrži svojo obliko, če daš žličico sira na krožnik. Razne posodice, skledice namaži z oljem, napolni jih s sirom in postavi čez noč na hladno, da se sir shladi in strdi. Drugi dan ob robu z nožem previdno obreži, stresi sir na pergamentni papir in pusti tako dan ali dva, da se sir osuši. Nato vsak kos zase obrni in suši na spodnji strani. Nato potresi s sladkorjem v prahu, zavij v pergamentni papir in shrani na suhem prostoru. Čez kakih 14 dni ali tri tedne pregledaj sir, če morda kje ne plesni, kar se rado dogodi, a to ni znak, da je slabo kuhan, temveč le premalo osušen. Zato zbrisi plesnive madeže s čisto krpo in sir še enkrat potresi s sladkorjem v prahu in ponovno osuši. Tako pripravljen jabolčni sir je odlična slaščica po kosilu. Z njim lahko okrašaš torto, če ga narežeš na tenke lestiče, z obodcem izrežeš razne oblike in položiš na torto.

Ocvrte buče. Jedilno bučo olup, prereži, odstrani seme, bučo pa zreži za prst debele in dolge koščke. Te koščke poškrpi s limonovim sokom, malo popopraj in potresi s sesekljanim zelenim peteršiljem. Ko imaš že drugo kosilo gotovo in preden daš juho na mizo, razbeli

v kozi za dva prsta visoko masti. Vsak košček buče povaljaj v moki in na masti ocvri. Na mast zloži toliko koščkov buče, da bodo koščki lepo plaval. Ocvrte buče poberi v toplo skledo in postavi na toplo, da vse ocvreš. Po vrhu posoli in daj s poljubno omako na mizo.

Kumare v omaki. Kumare olup in zribaj na plošče, nato osoli in pusti pol ure. V kozi napravi nepretrgano prežganje, kumare iztisni in stresi na prežganje, premešaj in jih duši. Pokapaj malo s kisom in mešaj, da se ne prismoje. Ko si kumare tako dušila deset minut, prilij žlico ali dve vode in duši dalje. Če je omaka zelo gosta, jo še malo zalij, a pazi, ker imajo kumare same dovolj soka, da ne bo omaka preredka. V omako daj žličico sladke paprike, malo sesekljanega zelenega peteršilja in osminko litra kisle smetane. Tako pripravljeno omako daš z govejim mesom na mizo ali pa kot samostojno jed z opečenim krompirjem.

Kumare v omaki na drug način. Kumare olup, zribaj in osoli (kumare pa vedno poprej na koncu pokusi, če niso grenke). V kozi napravi prežganje, dodaj malo sesekljanega zelenega peteršilja, malo popra, in zalij z malo vode ali juhe. Ko prevre, dodaj kumare, ne da si jih iztisnila. Zato bodi previdna, ko prežganje zaliješ, ker dajo kumare same dovolj soka, ker niso iztisnjene. V lončku raztepi četrt litra kisle smetane in žličico moke, mešaj zlij v omako, in ko omaka vre še četrt ure, je gotova. Po okusu lahko omako tudi malo okisaš.

Telečje meso z zelenjavo. Pol kile telečjega mesa zreži na tenke kosce, vsak košček malo potolci in osoli. V kozi razbela mast, prepraži eno drobno zrezano čebulo, na čebulo položi meso in ga opeci po obeh straneh, nato dodaj zelenjavo. Korenček, peteršilj, papriko, paradižnike, zelen fižol in sploh vso zelenjavo, ki jo imaš na vrtu, drobno zreži in vzemi za en zvrhan globok krožnik zelenjave. Premešaj, prilij malo vode in pokrito duši. Ko sta meso in zelenjava že skoro mehka, dodaj še pol kile olupljenega in na plošče narezanega krompirja in duši dalje, da se tudi krompir zmehča. Po okusu še osoli in dodaj žlico ali dve kisle smetane, in ko prevre, daj kot samostojno jed na mizo.

Pečena goveja jetra na italijanski način. Pol kile govejih jeter (od mlade živine) zreži na tenke kosce, vsak kos zase povaljaj v moki. V kozi segrej olje, prepraži eno drobno zrezano čebulo, na čebulo položi jetra, po jetrih pa na tenke plošče narezano limono, po limoni malo popopraj in pokrito peci na slabem ognju. Ko iz koščka jeter, če ga z vilicami prebodeš, ne priteče več kri, so jetra pečena. Nato prilij malo vode ali juhe, in ko prevre, osoli in daj na mizo. Zraven lahko daš valjance, emoke in slično, pa tudi solato.

RADIO LJUBLJANA

od 20. do 27. avgusta

Nedelja, 20. avgusta: 8.00: Tamburaški septet. — 9.00: Napovedi, poročila. — 9.15: Za boljšo voljo (plošče). — 9.45: Verski govor (dr. Filip Terčelj). — 10.00: Prenos cerkvene glasbe iz stolnice. — 11.00: Virtuozni svetovnega slovesa (plošče). — 11.30: Radijski orkester, vmes samospevi Marjana Rusa (pri klavirju prof. Lipovšek). — 13.00: Napovedi. 13.20: Veselo opoldne: duet harmonik (brata Goloba) in plošče. — 17.00: Kmetijska ura: Umetna gnojila v kmečkem gospodarstvu (g. inž. Mežan Franc). — 17.30: Polka Zupanova poje ob spremljevanju radijskega orkestra. — 19.00: Napovedi, poročila. — 19.40: Nacionalna ura: Kakšna naj bosta modernizacija in racionalizacija našega kmetijstva (Kosta Popoviča). — 20.00: Vse mogoče, kar kdo hoče (plošče po željah). — 21.00: Prenos opere iz Italije: Gotovac: Ero z onega sveta. — 22.00: Napovedi, poročila.

Ponedeljek, 21. avgusta: 12: Za oddih (plošče). — 12.45: Poročila. — 13.00: Napovedi. — 13.20: Opoldanski koncert radijskega orkestra. — 14.00: Napovedi. — 19.00: Napovedi, poročila. — 19.30: Zanimivosti. — 19.40: Nacionalna ura: Predavanje inspekcije zemaljske odbrane. 20: Šramli igrajo (plošče). — 20.10: Zdravstvena ura: Zastrupljenje v obratih in pri obratih (dr. Joža Herfort). — 20.30: Koncert: Samospevi Jožeta Gostiča, pri klavirju prof. Lipovšek. — 21.15: Koncert radijskega orkestra. — 22.00: Napovedi, poročila. — 22.15: Duet kitare in mandoline (Antunović, Novak).

Torek, 22. avgusta: 12.00: Koncert mandolin in balalajk (plošče). — 12.45: Poročila. — 13.00: Napovedi. — 13.20: Opoldanski koncert radijskega orkestra. — 14.00: Napovedi. — 19.00: Napovedi, poročila. — 19.30: Deset minut zabave. — 19.40: Nacionalna ura: Zgodovina jugoslovenske aviacije (Petar Segarac). 20.00: Prenos iz Ženeve: Proslava 75-letnice ustanovitve Rdečega križa. — 20.50: Deklaracija zveznega svetnika Giuseppeja Motta. — 21.05: Govori odličnih mednarodnih osebnosti o delu Rdečega križa. — 21.25: Georges Duhamel govori o konvenciji Rdečega križa. Bolničarka pred mikrofonom. — 21.30: Koncert orkestra radijske postaje Suisse Romande pod vodstvom Ernesta Ansermenta. — 22.00: Napovedi, poročila. — 22.15: Koncert radijskega orkestra.

Sreda, 23. avgusta: 12.00: Pisano polje (plošče). — 12.45: Poročila. — 13.00: Napovedi. — 13.20: Salonski kvartet. — 14.00: Napovedi. — 18.30: Mladinska ura: Moja knjižnica (prof. Franc Vođnik). — 18.45: Veseli drobiž (plošče). — 19.00: Napovedi, poročila. — 19.30: Prirodoslovni kotiček (dr. Joža Herfort). — 19.40: Nacionalna ura: Lucerna in detelja v našem kmetijstvu (Aca Petrovič). — 20.00: Musorgski-Rimski Korsakov: Perzijski ples iz opere »Hovanščina« (plošče). — 20.10: Iz življenja na Kitajskem in Japonskem (Turnšek). — 20.30: Solistični koncert na violončelu: prof. Čenda Seidbauer, pri klavirju profesor Lipovšek. — 21.15: Cimermanov kvartet. — 22.00: Napovedi, poročila. — 22.15: Zdaj pa na ples (plošče).

Četrtek, 24. avgusta: 12.00: Eksotične glasbene slike (plošče). — 12.45: Poročila. — 13: Napovedi. — 13.20: Opoldanski koncert radijskega orkestra. — 14.00: Napovedi. — 19: Napovedi, poročila. — 19.30: Deset minut zabave. — 19.40: Nacionalna ura: Predavanje ministrstva za telesno vzgojo naroda. — 20: Johann Strauss: Četvorka iz operete »Netopir« (plošče). — 20.10: Slovensčina za Slovence (dr. Rudolf Kolarič). — 20.30: Klavirski koncert (Maks Benarj). — 21.15: Reproducirani simfonični koncert. — 22.00: Napovedi, poročila. — 22.15: Ura plesne glasbe (radijski orkester).

Petek, 25. avgusta: 12.00: Slovenska pesem (plošče). — 12.45: Poročila. — 13.00: Napovedi. — 13.20: Opoldanski koncert radijskega orkestra. — 14.00: Napovedi. — 19.00: Napovedi, poročila. — 19.30: Zanimivosti. — 19.40: Nacionalna ura. — 20.00: Smetana: Libuša, uvertira (plošče). — 20.10: Ženska ura: Ali naj gre deklica v gospodinjstvo šolo (Lojzka Blatnikova). — 20.30: Violinski koncert (Prevoršek Uroš; pri klavirju profesor Lipovšek). — 21.15: Koncert radijskega orkestra. — 22: Napovedi, poročila. — 22.30: Angleške plošče.

Sobota, 26. avgusta: 12.00: V pisanem venčku lahki napevi. — 12.45: Poročila. — 13.00: Napovedi. — 13.20: V pisanem venčku lahki napevi. — 14.00: Napovedi. — 17.00: Otroška ura: a) Selma Lagerlöf: Kako je Niels Holgerson popotoval z divjimi gosmi (povest v nadaljevanjih); b) Novi doživljaji Mikice in Mikija (članice narodnega gledališča). 17.50: Pregled sporeda. — 18.00: Za delopust bo igral radijski orkester. — 18.40: Strah in bojazan (dr. Emil Hrovat). — 19.00: Napovedi, poročila. — 19.40: Nacionalna ura. — 20.00: O zunanji politiki (dr. Alojzij Kuhar). 20.30: Slike iz življenja (besedilo pripravila Silva Danilova; sodelovali bodo Ruski sekstet, Jožek in Ježek in člani radijske igralske družine). — 22.00: Napovedi, poročila. — 22.15: Za vesel konec bo igral radijski orkester.

Preproge rastori odeje linoleum žimnice ptiči garniture obrisače

V NAJNOVEJŠIH VZORCIH
V NAJVEČJI IZBIRI
V NAJBOLJŠI KAKOVOSTI
IN PO NAJNIŽJIH CENAH

STALNO

Stenmecki
CELJE 97

Največja domača trgovska hiša v Jugoslaviji

CENIK ZASTONJ

× Vitamin, ki nam varuje mladost. Dve ameriški raziskovalki sta odkrili vitamin iz skupine vitaminov B, ki odstranjuje znake staranja. Zaenkrat se pa nanaša to samo na podgane in morske prašičke, s katerimi sta delali ameriški znanstveniki poskuse. Izločili sta novi vitamin iz kvasnic, iz riževih lusk in iz jeter. Ko sta dajali podganam in morskim prašičkom hkratu s hrano novi vitamin, so se pokazale nepričakovane posledice. Živalce, ki so imele prej od starosti sivo dlako, so postale spet povsem temne in tudi drugi znaki staranja so izginili. Vse kaže, da se je ameriškima raziskovalkama posrečilo odkriti dolgo iskani vitamin mladosti.

× Trinadstropna hiša je zletela v zrak. V petek popoldne je nastala v središču Londona v neposredni bližini katedrale sv. Pavla strahovita eksplozija, ki je podrli trinadstropno hišo. Eksplozija je bila tako silna, da so daleč naokrog popokale vse šipe, na najbližjih hišah pa je popokalo tudi zidovje. V katedrali sv. Pavla ni ostala cela niti ena šipa in z oltarjev so popadali kipci, svečniki in slike. Velik steklen lestenec je treščil na tla in se razbil. Po dosedanjih ugotovitvah je bilo osem ljudi ubitih, okoli 30 pa bolj ali manj ranjenih. Pravi vzrok eksplozije še ni ugotovljen, domnevajo pa, da se je razpočila kakšna tajna zaloga razstreliv irskih teroristov (strahovalcev). Eksplozija je izzvala v mestu veliko razburjenje. Policija je uvedla preiskavo in aretirala večje število ljudi.

× Kaj pomeni izraz slamnati vdovec? Marsikdo se je že vprašal, kako je nastal izraz slamnati vdovec. Ta izraz izvira šele od konca 18. stoletja. Zanimivo je, da se je pojavil izraz slamnata vdova prej kakor slamnati vdovec. Raziskovalec Schneider pravi, da je izraz slamnati vdovec posledica žalostnih okoliščin. Ležati na slami je pomenilo svoj čas živeti v pomanjkanju. Žena, ki jo je mož zapustil, je bila zapisana bedi in ni imela niti kje spati razen na kupu slame. Slamnata vdova je bil torej izraz za žalostno usodo zapuščenih žensk. Šele mnogo pozneje je dobil ta izraz milejši pomen.

× Noče iz ječe. Guverner mesta Mehike je podpisal ukaz, ki nekemu Felipeju Sandovalju dovoljuje, da sme, kolikor časa hoče ostati v kaznilnici. Sandovalleja bi morali pred kratkim po daljšem sedenju izpustiti. Še preden je potekla njegova kazen, pa so se oglasili njegovi odvetniki pri guvernerju, da bi svojemu branjencu omogočili ostati v ječi. Pri uporu, ki se ga je udeležil, mož, je policija namreč ustrelila šest oseb. Razširila se je govorica, da je Sandovalleja policija izdal kraj in čas upora in tako so svoji žrtev priregli, da ga bodo takoj ubili, ko bo napravil prvi korak v prostost. Ječa je edini kraj, kjer se čuti varnega.

× Boj proti jetiki v Rumuniji. Letna umrljivost za jetiko se je v Rumuniji v zadnjih petih letih zmanjšala od 35.000 na 33.000 smrtnih primerov. Število za jetiko obolenih Rumunov je pa še zmerom visoko. Znaša namreč 300.000. Liga proti jetiki razpolaga le s 7000 posteljami, potrebovali bi jih pa najmanj 30.000. Zdaj bodo Rumuni začeli graditi zdravilišča. V Transilvanskih Alpah je dosti zdravih leg za takšna okrevališča.

CELO LETO

lahko trajno spravite

MOŠT (širu)

OD GROZDJA, KAKOR TUDI VSE SADNE SOKOVE
BREZ STROKOVNIH PRIPRAV BREZ IZGUBE ČASA
BREZ KAKRSNIHKOLI APARATOV

S POMOČJO NIPAKOMBINA A II.

Odlučna iznajdba današnje znanosti! Enostavno! Poceni! Higijeno!
Odobreno od ministrstva za poljedelstvo.

Navodila in cenik pošlje brezplačno:

RADIOSAN, Zagreb, Dukljaninova ulica 1.

NAGROBNE

SPOMENIKE

starega pokopališča sv. Krištofa (in nove spomenike) po nizki ceni dobite, dokler traja zaloga, pri kamnoseku Kuno-varju Franju, pokopališče pri Sv. Križu v Ljubljani

MALI OGLASI

Naslovi inserentov oglasov s šiframi ostanejo strogo tajni.

LONČARSKI POMOČNIK

dobi stalno službo takoj pri Štefanu Zelenku, lončarju v Veličanah, p. Ivanj-kovci pri Ormožu.

HIŠA

z gostilno in trgovino na koroški meji tik novoodprtega rudnika se proda zaradi starosti. Krasen kraj, izletniška točka. Ponudbe na oglasni oddelek »Domovine« pod »Dobra eksistenca«.

SPREJME SE VAJENEC

v trgovino z mešanim blagom. Prednost imajo sinovi kmečkih staršev. Cvelbar, Prekopa-St. Jernej.

1000 DIN ZASLUŽITE MESEČNO DOMA,

ako kupite ročni brzopletilni stroj. Dajemo material, prevzemamo blago. Pišite: »Anos«, Maribor.

OSTANKE in drugo ceneno blago, ki ga potrebuje delavec in kmet — dobite ugodno

v Goričarjevi trgovini za ostanke

v Ljubljani, Sv. Petra nasip 29

to je v bližini Zmajskega mostu, za vodo, kjer je napis: »Ostanki in cenejše oblačilno blago«. Ravno kar na zalogi velika množina ostankov dobrega blaga, meter od dinarjev 5.— naprej. Flanelaste rjuhe od 20.— din, odeje od 28.— itd.

NOV REDILEN PRAŠEK

»REDIN« za prašiče. — Vsak kmetovalec si lahko hitro in z malimi stroški zredi svoje prašiče. Zado-
stuje že 1 zavitek za 1 prašiča ter stane 1 zav.
6 din, po pošti 12 din, 3 zav. po pošti 24 din,
4 zav. po pošti 30 din. Mnogo zahvalnih pism.

MOŠTOVA ESENCA MOSTIN

Z našo umetno esenco Mostin si lahko vsakdo z malimi stroški pripravi izborni, obstojno in zdravo domačo pijačo. Cena 1 stekl. za 150 litrov din 20.—, po pošti din 35.—, 2 steklenici po pošti din 55.—, 3 steklenice po pošti din 75.—.

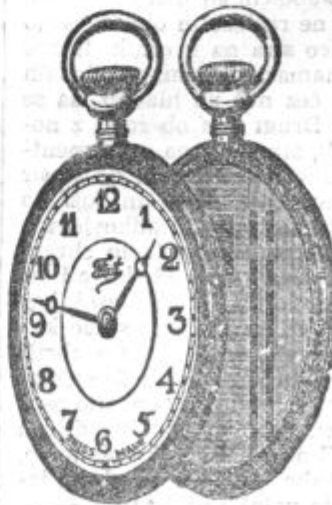

Pazite, pravi »Redine« in »Mostine« se dobi samo s gornjo sliko in ga prodaja za kranjski del Slove-nije drogerija KANC, Ljubljana, Židovska ul. 1a.

Za štajerski del Slovenije in Prekmurje pa samo drogerija KANC, Maribor — Gosposka ulica 34.

NOVOST!

**SAMO
DIN 49.50**

št. 62.300 Anker-ura pravi švicarski stroj. Dobra kvaliteta, lep kromiran okvir s pisano garancijo

Din 49.50

št. 62.301 leta 4 osvetljenimi kazalci in številčnico (Radium)

Din 59.50

Zahtevajte cenik, ki vam ga pošlje zastoj in poštne prosto

H. Sattner

Ljubljana 6
Lastna protokolirana tovarna ur v Švici.

Oglašujte v »Domovini«